

על פי התורה אשר ירוך

Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

קובץ
מראי
מקומות
עומקא דדינא

הלכות מסחר ועסקים בשבת

COMMERCE AND SHABBOS

על פי התורה אשר יורוך

Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

PREPARED BY

Rav Yosef Kushner

Dayan at the Bais Havaad and author of Commerce and Shabbos

Rav Dovid Grossman
Rosh Bais HaVaad

Rav Baruch Fried
Dayan and Yorucha Project Editor

Rabbi Chaim Belsky
Head of Yorucha Development

Rav Ariel Ovdia
Dayan and Editor

Rabbi Yaakov Tescher
Director of Torah Projects

A project of **BAIS HAVAAD**
HALACHA CENTER

1.888.485.VAAD(8223) | 732.232.1412

WWW.BAISHAVAAD.ORG/YORUCHA

YORUCHA@BAISHAVAAD.ORG

BAIS HAVAAD HALACHA CENTER
105 RIVER AVENUE, SUITE #301
LAKEWOOD, NJ 08701
501C3 TAX EIN# 26-3711474

BAIS HAVAAD DIVISIONS

Business
Halacha
Services

Bais Din
& Dispute
Resolution

Zichron
Gershon Kollel
for Dayanus

Medical
Halacha
Center

Kehilla &
Bais Din Primacy
Initiative

Halachic Awareness
& Education

תוכן הענינים

חלק א' – מלאכת פועלי ישראל בשבת

- 8 איסור מלאכת עכו"ם, וגדר אדעתא דישראל
- 14 אריסות וקבלנות
- 18 דבר הרגיל ע"י קבלנות

חלק ב' – דיני קבלנות בשבת

- 28 קציצה במלאכת עכו"ם
- 32 דעת מהר"י אבוהב
- 36 במקום הפסד
- 41 היתר האגרות משה

חלק ג' – שכר שבת

- 46 איסור קבלת שכר בשבת
- 50 גדרי היתר הבלעה
- 56 הבלעה בתשלומי הוצאות
- 58 שכר שבת בדיעבד

חלק ד' – מקח וממכר בשבת

- 64 מקור האיסור
- 68 קנין לפני שבת שיחול בשבת
- 76 תשלומים אוטומטיים שיושלמו בשבת
- 78 מלאכת עכו"ם כשהמעביד והפועל באזורי-זמן אחרים

YORUCHA CORPORATE SPONSORS:

FOUNDERS & BUILDERS

לע"נ ר' אברהם נחמן ב"ר זאב וולפסון זצ"ל

In memory of
HARAV YOSEF GROSSMAN ZT" L
לע"נ הרב יוסף ישראל ב"ר משה גרוסמן זצ"ל

LOWINGER FAMILY
ר' מאיר משה בן בן ציון הלוי ז"ל • מינקא בת משה שמואל
ע"ה • ר' דוד בן ברוך בענדיט ז"ל • גאלדא בת משה דוד
ע"ה • ר' יונה בן יצחק ז"ל • מרים בת חיים ע"ה

**BARRY LEBOVITS
& FAMILY**

לע"נ ישראל ליב בן מרדכי ז"ל,
ברכה לאה בת אריה לייב ע"ה

**MR. HOWARD
ZUCKERMAN Z" L**
ר' צבי יעקב בן פסח יהודה ז"ל
By his wife Mrs. Rosalyn Zuckerman

**ARYEH WEISS
& FAMILY**

MAAREH MEKOMOS DEDICATIONS

**DINA DMALCHUSA &
MINHAG BMAMMON**

Dedication available

**MISHPITEI HAMAMMON &
HILCHOS GEZEL**

Dedication available

**GEZEL AKUM &
GENEIVAS DA'AS**

Dedication available

HALACHOS OF EMPLOYMENT

לע"נ ר' שלמה בן ר' אביגדור משה ז"ל | האשה מלכה בת ר'
משה ע"ה | ר' יצחק יעקב בן ר' אליהו ז"ל | האשה רבקה בת
ר' גבריאל חיים ע"ה

Dedicated by Mr. & Mrs. Avigdor Fried

**HALACHIC DEALS
& DOCUMENTS**

Dedication available

**BUSINESS & EMPLOYMENT
ON CHOL HAMOED**

Dedication available

CORPORATE CHAMETZ

Dedication available

*Distribution sponsored by Reb Shimshon Bienstock
& Family*

*in honor of the Yorucha Chabura at the Kollel Los Angeles
and its Rosh Chabura - Rabbi Zalman Frager*

PARTNERSHIPS & CORPORATIONS

Dedication available

*Distribution sponsored by Mr. & Mrs. Meir Futersak
לכות פרואה שלמה לכל חולי ישראל*

INFRINGEMENT & COMPETITION

*Dedicated in memory of
Rav Yehuda Kelemer זצ"ל*

*Young Israel W. Hempstead Eitz Chayim Dogwood Park
Led by R' David Felt, Led by Rabbi Dov Greer
R' Aaron Gershonowitz*

COMMITMENTS & KINYANIM

Dedicated

לזכר ולע"נ ר' אברהם דוב ב"ר יצחק מנחם הכהן ווענגראו ז"ל
נפטר י"ב סיון תשמ"ד תנצב"ה. הונצב ע"י משפחתו

ONAAH & MEKACH TAOS

Sponsored by

Frankel Ruben Klein, Attorneys at Law
Mayer S. Klein, Managing Partner
בע"ה. Solving serious business problems.

TZEDAKAH & MA'ASER I

*Dedicated by the Yorucha Chabura at
Khal Zichron Moshe Dov - Far Rockaway, NY
in honor of their Mara D'asra and Rosh Chabura
Rav Aaron Eliezer Stein Shlit" a
לכות ר' שמואל ברוך הי"ט ומשפחתו עמו"ש*

TZEDAKAH & MA'ASER II

Dedicated by the Yorucha Chabura at

**כולל
זכרון
שניאור
SHENUR**
לע"נ ר' אברהם דוב ב"ר יצחק מנחם הכהן ווענגראו ז"ל
נפטר י"ב סיון תשמ"ד תנצב"ה. הונצב ע"י משפחתו
Monsey, NY

*in honor of their
Rosh Chabura
הרב מיכאל איללעס שליט"א*

**SHEMITAH
& PRUZBUL**

Dedicated

לע"נ ר' אברהם נחמן ב"ר זאב וולפסון זצ"ל

**LOANS, GUARANTORS,
& BANKRUPTCY**

*Dedicated by the Yorucha Chabura at
Lido Beach, NY in honor of their
Rosh Chaburah, Rabbi Yakov Lowinger*

RIBBIS FUNDAMENTALS

This volume has been sponsored by

STEINMETZ | LLC
ATTORNEYS AT LAW

*לע"נ ר' אברהם נחמן ב"ר זאב וולפסון זצ"ל
ולע"נ פייידא נעבא בת ר' פאזל הערץ ע"ה*

RIBBIS IN COMMERCE

לע"נ ר' שלמה בן ר' אביגדור משה ז"ל
האשה מלכה בת ר' משה ע"ה | ר' יצחק יעקב בן ר' אליהו ז"ל
האשה רבקה בת ר' גבריאל חיים ע"ה

Dedicated by Mr. and Mrs. Avigdor Fried

**PROFESSIONAL ADVICE AND
MALPRACTICE**

Dedication available

**BROKERAGE AND LASHON
HARAH IN BUSINESS**

Sponsored by Mordechai & Chaya Klein

One
REAL ESTATE
commercial & residential

**YICHUD AND
GENDER-RELATED ISSUES**

Dedication available

**AVODAH ZARAH AND ISSUREI
HANA'AH**

Dedication available

THE BAIS DIN PROCESS

ר' שמואל ברוך הי"ט
ומשפחתו עמו"ש
Far Rockaway, NY

PESHARA & ARKAOS

**THE
ROTHENBERG
LAW FIRM LLP**

SHABBOS & COMMERCE

Dedication available

Sugya Introduction

Concepts that will be discussed in this topic

Every Torah observant Jew is well aware that commerce and Shabbos are to be kept apart. It is only through the bracha of Shabbos that we are successful in business, and even discussing business on Shabbos is typically off limits. Countless Jews have been moser nefesh to keep their businesses closed on Shabbos, even if this meant living lives of poverty and starvation for them and their families.

On the other hand, modern business has allowed commerce to occur without any input whatsoever. Technically, a man can be sitting in Shul on Shabbos morning and have multiple sources of income occurring at that very moment. In this segment, we will explore the various prohibitions involving commerce that occurs on Shabbos, as well as possible solutions and exceptions where it would be permitted.

There are four separate prohibitions that commonly occur when doing commerce on Shabbos.

1. **Mekach U'memkar:** There is a general prohibition of doing any kind of commercial transaction on Shabbos.
2. **Schar Shabbos:** One may not earn money on Shabbos, such as from a rental or for work that was done on Shabbos, even if there was melacha involved.
3. **Amira L'Akum:** A non-Jew may not be instructed to do melacha on Shabbos.
4. **Melech Akum:** A non-Jewish may not act on behalf of a Jew even if he was not instructed to do so.

While it seems like these prohibitions would preclude any kind of commerce on Shabbos, we will learn that there are instances where they would not apply. For example, Mekach U'memkar might only apply to transactions that are consummated on Shabbos. Schar Shabbos is permitted as a havla'a, if it is swallowed into a payment for non-Shabbos earnings. Amira L'Akum could possibly be avoided if the non-Jew isn't directly instructed to work on Shabbos, or if he could do it in a way that does not involve melacha. And a non-Jewish kablan, an independent contractor who is paid for the completion of a job, is in many cases permitted to work on Shabbos.

Navigating through these topics will give us clarity on whether a website must be closed on Shabbos, if a Jewish-owned vending machine can be allowed to make sales, whether automatic payments may be scheduled if they will coincide with Shabbos, or if one can place a bid in an auction that will close on Shabbos. We will understand how businesses like health care can be owned and operated by Jews, even though they necessitate being open every day of the year. With proper care and guidance, we can reap the benefits and brachos of Shabbos even within a complex and perpetual world of commerce.

BUSINESS HALACHA daily

BAIS HAVAAD HALACHA CENTER

QUESTIONS ON Peshara & Arkaos

Below are some practical scenarios that will apply to the material

1

I own a healthcare facility that cannot possibly close any day of the year. What's the best way to structure the employment to be allowed to run on Shabbos?

2

I'm building a home and have a bunch of subcontractors coming and going as they please. Can a subcontractor be allowed to work on his own schedule even on Shabbos?

4

Is it permitted to place a bid on an online auction that will be ending on Shabbos?

3

Can a Jewish business allow its website to run on Shabbos? Does it matter if it is merely informational or actually doing sales?

Join BHD and receive a 3-5 minute video post derived from the current Yorucha topic.

JOIN "BUSINESS HALACHA DAILY" TODAY!

For answers to these questions, and for more Q&A topics like these, visit baishavaad.org/daily
To sign up to the Business Halacha Daily WhatsApp group messages 732.232.1412

חלק א'
מלאכת פועלי
ישראל בשבת

תוכן הענינים

- איסור מלאכת עכו"ם, וגדר אדעתא דישראל ... 8
- אריסות וקבלנות 14
- דבר הרגיל ע"י קבלנות 18

For the Halacha Shiur on Melechtes Akum: Non-Jewish Workers on Shabbos, see pages 24-25

הלכות שבת רמג

ט

ואע"פ שהנכרי אינו מעלה על דעתו שהישראל אינו מכריחו להתעסק בשבת ושישלים לו כל שכרו אף אם לא יתעסק כלל בשבתות אלא הוא עוסק לפי תומו להשלים קבלנותו שקיבל עליו בתחלת שכירותו בסתם להתעסק כל השנה או החדש כדי שישלם לו כל שכרו משלם ולא יהיה לו עליו שום תרעומות ואם כן הנכרי מתכוין לטובת עצמו מכל מקום כיון (שבאמת) שאין להנכרי טובה וריוח מעסק זה שבשבת שאף אם לא יתעסק בשבת לא ינכה לו כלום משכרו ולהישראל מגיע ריוח מזה אם כן נראה הדבר כאלו עסק זה הוא בשביל הישראל בלבד⁷⁸:

ד וכל⁷⁹ שכן (א) שאם שכר הנכרי לימים⁸⁰ שאמר לו בעד כל יום ויום שתתעסק במרחץ או תגור או רחיים אתן לך כך וכך⁸¹ אף על פי שלא אמר לו שיתעסק

קונטרס אחרון

(א) אם שכרו לימים בו' אף"ש שבש"ע כאן⁸² י"ל דצוהו לעשות בשבת⁸³, וכן משמע קצת מלשון הרמב"ם⁸⁴ הועתק בשו"ע סי' רמ"ד ס"א, מכל מקום הרי פירש שם המ"א סק"ג כלומר ששכרו לימים (ור"ל כמ"ש בפנים כאן). וכך הוא בהדיא ברי"א⁸⁵ סוף פ"ק⁸⁶. וכן משמע בכל הפוסקים הובאו ב"י סי' רמ"ד⁸⁷ שהביאו הירושלמי⁸⁸ לחלק בין שכיר יום לקבלנות, ואי כשצוהו לעשות בשבת⁸⁹ אף בקבלנות אסור כמבואר בסי' רנ"ב⁹⁰. ועיי' בב"י שם⁹¹ שכתב ודומה כאילו כו' משמע בהדיא כמ"ש. וכן מוכח בהדיא בספר התרומה סי' רכ"ב⁹² ע"ש. וכ"מ בהדיא במרדכי⁹³ הובא ב"י סוף סי' רמ"ד⁹⁴, דאף כשקובע לו לעשות בשבת יש חילוק בין שכיר יום לקבלנות. וכן פסק בש"ע שם⁹⁵. וע"כ הוא מהטעם שכתבתי בפנים⁹⁶.

A non-Jewish employee who is paid for his time e.g. by the day or hour, may not be allowed to work on Shabbos, even if the employer allows him to choose his hours and the non-Jew chose of his own accord to work on Shabbos. This is because a worker paid for his time is like an agent of the employer when he performs his duties.

שו"ע הרב סימן רמג ס"ד, קו"א אות א'
אם שכר את הנכרי לימים או לפי שעה, אפילו אם העכו"ם יכול לעסוק מתי שירצה ולא צוהו לעשות מלאכה בשבת דוקא והוא מעצמו עושה מלאכה בשבת, צריך למחות בידו שלא יעסוק בשבת, כיון דסוף סוף הוא עוסק אדעתא דישראל ונחשב כשלוחו. ובאמת כל זה מבואר בגמרא הנ"ל, שרק התירו באופן שהנכרי עושה אדעתא דנפשיה, משא"כ אם עוסק "אדעתיה דישראל" צריך לעכבו אף שלא צוהו לעשות בשבת, דכיון שעושה אדעתא דישראל חשוב כשלוחו וצריך לעכבו.

הלכות שבת רמג

בשבת^ט והנכרי מעצמו הולך ומתעסק גם בשבת צריך למחות בידו^י ולא יניחנו להתעסק בשבת שאף שהנכרי מתכוין לטובת עצמו כדי ליטול השכר שקצץ לו בעד כל יום מכל מקום כיון שהוא עושה כן מחמת דבורו של ישראל ששכרו להתעסק איזה ימים הרי זה כעוסק בשליחות ישראל^{יא} שאף שהישראל לא אמר לו להתעסק בשבת אלא שכרו לאיזה ימים סתם מכל מקום הנכרי שמתעסק בשבת מתעסק הוא מחמת השכירות ששכרו הישראל לאיזה ימים^{יב} והרי בדעתו היום שהוא שכירו של ישראל היום והוא עושה שליחות הישראל לפיכך אף שעושה בשביל טובת עצמו אין זה מועיל כלום^{יג} שלענין שליחות אין לחלק בין עושה לטובת המשלח בין עושה לטובת השליח בין כך ובין כך שלוחו הוא^{יד}:

ה אפילו אם שכר הנכרי לשנה אם עבר ולא מיחה בידו והניחו להתעסק בשבת והביא הנכרי את השכר להישראל אף על פי שלא הביא לו שכר שקיבל ביום השבת בפני עצמו אלא הביאו בהבלעה עם שאר הימים כגון שהביא לו בבת אחת שכר ארבעה וחמשה ימים ויום השבת ביניהם שאין בזה איסור משום שכר שבת כמו שיתבאר בסעיף י"א אעפ"כ אסור להישראל ליהנות מן השכר שקיבל הנכרי ביום השבת^{טו} (ב) שקנסוהו חכמים^{טז}:

קונטרס אחרון

מאה אתן לך כך וכך הרי הוא שכור לסכום המאות^{יז}, אלא שקובע לו סכום המאות בשבת, וזה התירו משום פסידא ודו"ק:

(ב) שקנסוהו כו' הנה^{יח} דעת הב"י^{יט} ורמ"א^כ להחמיר אף אם לא עבר אלא על מראית עין. ואף המ"א^{כא} שהעתיק דעת הב"ח^{כב} מודה בכאן שעשה איסור מעיקר הדין^{כג}. ולא דמי למ"ש בס"י רמ"ד ס"ג^{כד} דאין איסור בדיעבד מעיקר הדין אף בשכיר יום כמשמעות הט"ז^{כה}, דיש לומר כמ"ש המ"א ס"י שכ"ה ס"ק ל"א^{כז} דכיון דקצץ שרי מדינא, משא"כ כאן דאין קציצה זו מועלת כיון שאף אם לא יעשה לא ינכה לו כלום מקציצתו כמ"ש המ"א^{כח} וכששכרו לימים ג"כ אסור בדיעבד בלאו הכי משום שכר שבת כמ"ש הב"י^{כט} לגירסא שניה ע"ש^ל:

הלכות שבת סימן רנב

לז באר הגולה

י' דוקח בשם הירושלמי
סוף פרק קמא דשבת
כ"ג ז' צינתי שם
בסעיף ד' ל' הר"ן אהא
דשבת י"ט

(כ) דיש חולקין אם עושה לו (כא) בחינם דהיינו בטובת הנאה. (כב) *ואם ראהו עושה מלאכתו בשבת, אם היה עושה *בטובת הנאה, צריך לומר לו שלא יעשה בה בשבת: הגה ואפילו אם נתנם לו (כג) כמה ימים לפני שבת: ג (כד) *ואם היתה מלאכה מפורסמת (כה) וידוע שהיא של ישראל ועושה אותה במקום מפורסם, *טוב להחמיר (ס) [ה] ולאסור: ד (כו) לכל שקצץ, (כז) אף-על-פי שיעשה האיני-יהודי מלאכה בשבת, מותר לישראל ללבוש הכלי בשבת

באר היטב

יש שהות לעשותה מבע"י. וכו' וה' מותר אפילו מלאכה שאין יכול לגמרה קודם שבת, ואינו דומה לשולח איגרת בס"י רמז, עמ"א: (ס) ולאסור. פ"י שאם רואהו עושה בשבת צריך למחות בידו אפילו

משנה ברורה

קעביד, לא מיחזי כאלו אומר לו כן. וכתבו הפוסקים, דכשיש שהות לגמרה מבעוד יום, מותר אפילו בערב-שבת ואפילו לא קצץ, לכולי עלמא; ומה שדייק הרמ"א בערב-שבת, דכרביעי וחמישי שהוא מופלג מן השבת מותר ליתן לו אפילו שאין יכול לגמרה קודם השבת, כיון שלא אמר לו שיעשה בשבת: (כ) דיש חולקין וכו'. וסבירא להו דדינו כלא קצץ, ואדעתיה דישאל קעביד ואסור בערב-שבת. ועיין בדרכי-משה דמסכים להיש-חולקין. ועיין במה שכתבנו לעיל בסימן רמז במשנה ברורה סעיף-קטן טז: (כא) בחינם. אם לא שהאיני-יהודי בעצמו מתחיל עם ישראל לומר שיעשה לו בחינם, אז ודאי דעתו על הטובה שקיבל ממנו מכבר ודינו כקצץ [לעיל בסימן רמז סעיף ד בהג"ה]: (כב) ואם ראהו עושה וכו'. אף שהמחבר היקל למעלה ליתן לו אף בטובת הנאה מבעוד יום, ואין לו לחוש מה שיעשה בשבת אפילו אם הוא יודע שיעשה, כיון שאינו מצוהו על זה, וכמו שכתבנו לעיל בסימן רמז במשנה ברורה סעיף-קטן ג, מכל מקום

שערי תשובה

ליקח הכיסוי להפסיד ממנו, ע"ש, ולכן אין ללמד מזה היתר לענין אחר היכא דלא שרק או לא קשי ליה זיקא. ועיין ביד-אפרים מ"ש בדברי הפמ"א בענין ההיתר, דהנך טיפות שמויעה באים הוי"ל גולד, ע"ש: [ה] ולאסור. עיין בה"ט.

ביאור הלכה

שלא בעת הצורך כהמחבר, בזה היקל, עיין שם טעמו, וכן משמע מהאליה רבה וש"א דיש להקל בזה ב"ר' וה': * ואם ראהו עושה וכו'. עיין משנה ברורה מה שכתב דאם התנה וכו'. דין זה פשוט לכולי עלמא, דהוא בכלל קצץ, וכנ"ל ברמ"ז. ויש מאחרונים [שלחן עצי שטים, הביאו בחרושי רע"א ובס' מאמר-מרכזין שמקלין עוד יותר, דכל שעושה בשכר, אף שלא התנה עמו כלל [וזהו לא קצץ] הנזכר בכל מקום] אודות השכר, אם היה זה בדרך היתר דהיינו שהיה כמה ימים לפני שבת, או שמסר לו בערב-שבת והיה שהות לגמרו קודם השבת, אין צריך למחות לו כשרואה שעושה בשבת, דכיון שעושה על-כ"ל-פנים בשכר אמרינן בעבדיתיה קעסיק; * בטובת הנאה. ואם האיני-יהודי התחיל בעצמו לומר שיעשה לו טובה, לפי מה שכתב הרמ"א לעיל בסימן רמז דזהו דינו כקצץ, וכן מדרכ"י-משה בענינו משמע לכאורה דבאופן זה אין להחמיר, אבל לדעת המחבר פשוט דאין לחלק בזה, דהא לדידיה בכל גווני בחינם מותר לכתחלה למסור, דהוא בכלל טובת הנאה, ואפילו הכי כשרואהו בשבת צריך למחות, ואם-כ"ן הוא הדין בזה, וכן משמע מסתימת הפוסקים שלא חילקו בזה. אור"כ מצאתי בחידושי רבי עקיבא איגר בסעיף ד שמחמיר בזה בהדיא: * טוב להחמיר ולאסור. פירוש, שאם עושה בשבת צריך למחות בידו אפילו

כשכא לביתו ומצאו שעושה, מיחזי דמדעתיה עביד כיון שאינו מקבל שכר על זה, וצריך לומר לו שלא יעשה, (יט) אבל אם התנה עמו מתחלה ליתן לו שכרו, אף שלא פירש לו סך ידוע, אין צריך למחות בידו, דבעבדיתיה קעסיק: (כג) כמה ימים. רוצה לומר, דבזו הנתינה לאיני-יהודי היה לכולי עלמא מותר, וכנ"ל, אפילו הכי צריך למחות כשרואהו. ודע, דאם היה האיני-יהודי (יט) שכיר-יום אצלו בימי החול והוא רוצה עתה גם-כן לעשות מלאכתו בביתו בצנעה, צריך לילך ולמחות בידו כיון שנודע לו, אף-על-פי שאין עושה לפניו. כתב מגן-אברהם, דאם מצוה לאיני-יהודי לעשות לו מנעלים וראהו עושה בשבת, אפילו לא קצץ, אין צריך למחות בידו, דהא אכתי לא נקרא שם ישראל עליהם, ואי בעי האיני-יהודי מוכרם לאחר ולזה יעשה מנעלים אחרים, ואם-כ"ן לאו בדידיה קעסיק: ג (כד) ואם היתה וכו'. דעורות לעבדן וכלים לכובס, סתמן אין ידוע שהוא של ישראל, ועל-כ"ן אפילו אם הוא מעבד וכובס במקום גלוי אין למחות בידו כשקצץ; אבל אם היתה המלאכה ידוע שהוא של ישראל, וגם הוא עושה אותה במקום גלוי לכל, צריך למחות בידו שלא לעשות בשבת, דהרואה אינו יודע שקצץ ואתו למיחשדיה בשכיר-יום, וכנ"ל בסימן רמז סעיף א; ועיין שם בסעיף ד דדעת השולחן-ערוך שם דמדינא אסור בזה, ועיין שם בביאור הלכה דיבור המתחיל 'דינו': (כה) וידוע שהיא וכו'. ולפי זה, החלוקים שניכרים שהם של ישראל, והאיני-יהודי מכבסן על-גב הנהר שהוא מקום גלוי ומפורסם, צריך למחות בידו כשרואהו בשבת [מג"א]; אבל בתוספת-שבת כתב דלא שייך בזה חשדא, דלא נודע של מי הוא. והחיי-אדם היקל בזה עוד מטעם אחר, דכיון שידוע שמנהג כל בני העיר ליתן כלים לכובס בקבלנות, על-כ"ן אפילו אם האיני-יהודי מכבסן במקום מפורסם, מותר, דאין בזה חשדא משום שכיר-יום, וכעין מה שכתב בסימן רמז סעיף ב, והוא הדין בכל הכלים שדרך ליתן בקבלנות, ואין איסור בזה אלא כשעושה בבית ישראל דשם לא מהני שום היתר, וכמו שכתבנו למעלה בסעיף-קטן יז: ד (כו) כל שקצץ וכו'. ובאופן שלא היה איסור בהנתינה, שהיה בזה גם-כן שארי הפרטים שצריך לקציצה, וכנ"ל בסעיף ב: (כז) אף-על-פי וכו'. ולא דמי (כ) למה שמבואר (כל) בסימן רמז סעיף א בהג"ה, דאיני-יהודי שהדליק הנר בשביל ישראל, אפילו אם היה על-ידי קציצה אסור להשתמש לאורה, דהכא אף-על-גב שהישראל נהנה בלבישתו ממלאכת שבת, מכל מקום איני-יהודי לא עבד בשבת בשביל הנאת ישראל, רק אדעתיה דנפשיה למחר להשלים פעולתו; מה שאין כן התם, הדלקתו בשבת היה כדי שישתמש בו הישראל עכשיו, (כט) ולכן אסור. ולפי זה גם בענינו, אם הישראל אמר לאיני-יהודי סמוך לחשיכה: מדוע לא גמרת מלאכתי, והשיב לו: אעשה זאת למענך בשבת, אין-הכי-

שער הציון

(יח) בית-יוסף וב"ח, וכפי מה שפירשו בו האליה רבה ותוספת-שבת וש"א להסיר מעליו קושית המגן-אברהם, וגם המגן-אברהם מודה לזה דזהו דינו כקצץ, וכנ"ל בסימן רמז סעיף ב: (יט) מבואר בכמה מקומות דאדעתיה דישאל קעביד בשכיר-יום: (כ) מגן-אברהם: (כל) גם בבית-יוסף שם כתב כן: (כז) היינו אפילו אם התאכסן הישראל בביתו של איני-יהודי, דבבית ישראל בלאו הכי לא מהני קציצה, וכנ"ל בסעיף ב, וכמבואר הכל באחרונים בסימן רמז:

Mishna Brura writes explicitly that a non-Jewish worker who gets paid for his time must be stopped from doing melacha on behalf of a Jew even if he is working in the privacy of his own home and the Jew did not instruct him to work on Shabbos. The reason is because a worker paid for his time is always considered to be working at the behest of his employer.

משנה ברורה סימן רנב סק"ג, שעה"צ סק"ט
המשנ"ב פסק כמו השו"ע הרב, שעכו"ם שכיר יום אסור להניחו לעשות מלאכת ישראל אפילו אם הוא עושה בצנעה בבית עצמו, ואפילו הישראל לא צוהו לעשותו בשבת. וע' הסעם בשער הציון שכל שכיר יום עושה "אדעתיה דישאל".

הלכות שבת סימן רמד

ט באר הגולה

הספר	התורה
ורמב"ם	פרק ו
מהלכות	שבת ז הוב
המגיד	שם בשם
הרשב"א	ז הראב"ד
שם	שם

(כב) בעל-כרחו למהר להשלים מלאכתו, אין לחוש (מרדכי ריש פרק מי שהפך ורבינו ירוחם וכו'). ועיין לקמן סימן תקמג): ד' מלאכת פרהסיא, אפילו במטלטלין, כגון ספינה (כג) הידועה לישראל, *דינה כמו מלאכת מחובר: ה' אם שכר אינו-יהודי לשנה או לשתיים (י) [1] (כד) שיכתוב לו (כה) או שיארוג לו בגד, הרי זה כותב ואורג בשבת, כאלו קצץ עמו שיכתוב לו ספר או שיארוג לו בגד, שהוא עושה בכל עת שירצה. והוא, (כו) שלא יחשוב עמו יום יום ולא יעשה המלאכה (כז) בבית ישראל. (כח) *חויש מי שאוסר בשוכר אינו-יהודי לזמן: הגה ודוקא ששכרו (כט) למלאכה מיוחדת כגון בגד לארוג או ספר לכתוב, אבל כששכרו (ל) לכל המלאכות שיצטרך תוך זמן השכירות, (ם) *לכולי עלמא אסור (ב"י), *וכמו שיתבאר סוף סימן רמז: ו' **סיחודי חקונה מכס** (לא) ומשכיר לו אינו-יהודי לקבל מכס בשבת, מותר (לב) אם הוא (ט) [נ] בקיבולת, דהיינו

משנה ברורה

ביאור הלכה

למסור לו לכתחלה, אלא דכשיגיע יום-שבת ימחננו ולא יניחנו לעשות מלאכה, ובעניני מרחץ גם הרמב"ם כתב דאסור להשכיר לו, כלישנא דגמרא, ועל-כרחך דצריך לחלק, דלענין מרחץ שהוא שכור לאינו-יהודי לגמרי סבירא ליה לרבן שמעון בן גמליאל דלא יציית לנו לשכות ביום השבת, מה שאין כן בקיבולת: * דינה כמו מלאכת מחובר. עיין בסימן רנב סעיף ג דכתב שם המחבר על דין זה: יש להחמיר ולאסור, משמע דלאו מדינא כל-כך, והוא סותר להך דהכא; כן כתב המגן-אברהם בסימן רנב סעיף-קטן י. וגם הגר"א בבאורו שם כתב דסותר להך דהכא. ולדינא משמע מאחרונים [התור"ש והגר"ז והח"א] דתפסו להך דהכא לעיקר, וכן משמע שם במגן-אברהם גופא, עיין שם: * ויש אלא (כו) יראה למחות לו ולמנעו מפעולתו. וכתב האליה רבה, דמכל מקום נראה שאין צריך ליתן להם מעות כדי שיפסקו, כיון שבכך התנה מתחלה ונרצו לכך, עד כאן דבריו. ומשמע מלשונו, דאם לא התנה מתחלה אין די במחאתו בלבד, אלא צריך לפזר ממעותיו כדי שיפסקו, ונראה שטעמו דפשע, דהוה ליה להתנות מתחלה, (כז) וצריך עיון לדינא: ד' (כג) הידועה לישראל. אין מיירי שעושה אותה ברשות ישראל, דאי הכי אפילו היה דינו רק כמטלטלין דעלמא גס-כן היה אסור, כדמוכח בסימן רנב סעיף ב דאף במטלטלין אסור אם עושה אותה ברשות ישראל, אלא מיירי שלא בביתו. ועיין במגן-אברהם ושאר אחרונים, דדוקא אם עושה את הספינה במקום גלוי ומפורסם, דאם בצנעה אין להחמיר בה, כדמוכח בסימן רנב סעיף ג: ה' (כד) שיכתוב לו. כתב מגן-אברהם: כוונת הרמב"ם, כדרך השרים שיש להם סופר מיוחד או חייט מיוחד, שבכל עת שצריך השר לכתוב מחוייב לו לכתוב, ובעת שאין צריך לו יושב ובטל, ולכן מותר לכתוב או לארוג בשבת, שהוא עושה בכל עת שירצה, שהרי הישראל אין אומר לו לעשות בשבת, ואם רצה עושה למחר, ואין הישראל מרויח במה שעושה בשבת; (כח) אבל אם שכרו לארוג לו תמיד בשנה זו או לכתוב לו תמיד, אסור אף להרמב"ם לכתוב לו בשבת, אף שאין מדקדק עליו על ביטול איזה יום, מכל מקום הרי מרויח הישראל בעשייתו. ומהט"ז משמע (כט) דגם ככהאי גוונא חשוב להרמב"ם קבלנות, כיון שאינו מקפיד עליו אם יבטל איזה יום, דאם הוא מקפיד עליו שלא ישב איזה יום בטל אסור לכולי עלמא, דהוי כאלו ציוהו לעשות ביום השבת. עוד כתב הט"ז, דאם שכרו לגמור ספר או בגד תוך אותו זמן, (ל) הוא כמקפיד, והיינו בשידוע דאי אפשר לגמור אם לא שיעשה גם בשבת, ואף שאם יאנוס עצמו וישב בלילה יוכל לגמור בחול, אף-על-פי-כן הוי זה כמצוה לו לעשות בשבת [כן באר הפרי-מגדים כוונתו והסכים עמו נגד האליה רבה]: (כה) או שיארוג לו, הרי זה וכו'. כן צריך לומר: (כו) שלא יחשוב עמו. רוצה לומר, שלא ידקדק עליו אם מבטל איזה יום ממלאכתו: (כז) בבית ישראל. דבזה אפילו קבלנות גמורה אסור, כדלקמן בסימן רנב: (כח) ויש מי שאוסר. הוא דעת הראב"ד. והנה לדעת הט"ז הנ"ל ניחא בפשיטות טעם הראב"ד, דסבירא ליה דאף שאינו מקפיד על ביטולו מכל מקום הרי הישראל מרויח על-ידו; ולדעת המגן-אברהם הנ"ל גם-כן ניחא, דסבירא ליה להראב"ד דהישראל מרויח במה שעושה בשבת, דשמא יצטרך גם למחר לכתוב ולא יוכל לעשות שניהם כאחד: (כט) למלאכה מיוחדת. דבזה אפשר שלא יגיע לישראל ריווח על-ידי-זה שהוא עושה בשבת, כגון שלא יצטרך הישראל אריגה או כתיבה כל-כך. (לא) אבל אם לכל המלאכות, קרוב הדבר לודאי שיצטרך למחר מלאכה אחרת, ואם-כן מרויח הישראל במלאכת האינו-יהודי בשבת, ולכך אפילו אם לא יחשוב עמו יום יום אסור: (ל) לכל המלאכות. ומטעם זה יש למחות ביד השפחות כשעושיין מלאכת אדונייהן בשבת, אפילו כשעושיין שלא בבית ישראל ושלא בציווי בעליהן, דהא הם שכורין לכל המלאכות; וכל-שכן כשעושיין בבית ישראל, דזה אסור אפילו בשכור למלאכה מיוחדת, וכו"ל. ועיין בט"ז סעיף-קטן א דמביא בשם רבינו שמחה, דהוא אוסר להשפחה אפילו לעשות מלאכת עצמה בבית בעליה, והטעם, מפני הרואים שלא יאמרו מלאכה של ישראל היא עושה. והאליה רבה הביא בשם ספר התרומה דמלאכת עצמה מותר, ודעתו שגם רבינו שמחה מודה לזה, עיין שם בדבריו. והפרי-מגדים יישב דברי הט"ז, עיין שם. ועיין בספר חיי-אדם כלל סד, דלתקן השפחה

משה ברורה סימן רמד סק"ל
מי שיש לו עורת ששכורה לעשות כל מה שנוצר לו בבית, לא מבעיא שאסור לצוות לעשות מלאכה, אלא אפילו היא עושה מעצמה צריך למחות בידה שלא תעשה מלאכתו בשבת כלל.

If one employs a non-Jewish manager or maid to do all the jobs that are required, not only is it forbidden to ask them to do melacha, but one must stop them from doing melacha even if they do so on their own.

משה ברורה סימן רמד סק"ל
מי שיש לו עורת ששכורה לעשות כל מה שנוצר לו בבית, לא מבעיא שאסור לצוות לעשות מלאכה, אלא אפילו היא עושה מעצמה צריך למחות בידה שלא תעשה מלאכתו בשבת כלל.

דנפשי' עבד כשעושה מאיליו, וכחב דיש לדחות, דשאני דליקה שהתירו בה יותר, ומ"מ דבריו ג"כ מורים שם דאין חולק לדינא על הפוס' בזה, וכן מובאר מדבריו בתשובה המובאה בכ"י סימן ר"ש, וז"ל שם, ומ"מ כ"ל שאם הי' העבד או השפחה עושין מלאכה רבן שלא מדעתו וגיכר שאין עושין לדעתו מותר וא"ל להפרישו דומיא דקטן שלא חסרה תורה גר תושב ועבד ואמה במלאכה ישראל, אלא כשיש אמירה דאמר ישראל או שטושין ע"ד ישראל, ואפשר עוד שאין גר תושב אסור במלאכה ישראל אלא כשיש שם אמירה דאמר ישראל, אבל בלא אמירה דאמר מותר ואפילו עושה ע"ד ישראל דאף הוא אינו עושה אלא אדעתא דנפשי' כיון שאין כבוש תחת ידיו, וה"ה לעבד ואמה במלאכה ישראל שאינו אדוניו, לפי שאף הם במלאכה ישראל דעלמא מדעת עלמן עושין, אבל בשל אדון כיון שהם כבושים ה"י ע"ד הם עושין וזה ג"ל נכון, ומ"מ לא נאמרו דברים אלו אלא בדברים שאין ישראל משתמש בהם בשבת ולא נהנה מהם אבל להשתמש במלאכתו בשבת וליהנות ממנה בשבת אסור. עכ"ל, וזהו כדעת הפוס' ורא"ש ומרדכי, דעל המלאכה א"ל למחות בידו וליהנות ממנה אסור, אלא שמילק בין עכו"ם דעלמא לעבד ואמה הכבושים ת"י אדוניהם. וזה ודאי נכון וכמו שתבאר עוד א"ה לפנינו. ויש עוד איזו פרטי דינים בענין זה ואבוא עליהם אח"כ:

דאמרן, דבכפ"ג לא הוי כשלומו ועכו"ם עבד אדעתא דנפשי', אין לחוש בו אי מטי הגאח ממילא לישראל, מיהו לענין להנות בידים ממש מאותה המלאכה בשבת, בזה אי הי' שיה ממש לנכרי העושה מאיליו הי' פשוט דאסור להנות בידים כמו החס, דאם הדליק בשביל ישראל אסור להשתמש לאורו, אלא דבאמת יש מקום לחלק ביניהם, דהתם עיקר המלאכה הוא בשביל שיהנה ממנה ישראל בשבת מיד, דודאי כשהדליק את הגר, על שעה זו היתה כוונתו, שיהנה ממנה עתה אלא דמיקרי אדעתא דנפשי' משום שהוא מכיון להנאח עלמא שגייע לו איזה ריוח מזה, אבל מ"מ עיקר המלאכה עתה הוא לצורך הגאח ישראל, ומש"ה אסור להנות ממנה בידים, כיון שהי' מכיון גם לצורך ישראל, משא"כ בקיבולת, דהמלאכה מזה עלמה אינה ליום שבה דוקא, ואפשר שהעכו"ם לא נתכוין מטולם בעשייתו בשבת לצורך הגאח ישראל רק ללרכו לבד למחר מלאכתו, אין לנו לאסור הגאח ישראל, דקרוב להיות כמו עכו"ם שהדליק לצורך עלמו, שמוחר ישראל להשתמש אללו, וימעה נבין טעם פלוגתא הפוסקים במלבוש שעשה העכו"ם בקיבולת בשבת, אי מותר לישראל ללבוש בשבת יוד, וכמובאר בסיומן רנ"ב ס"ד, שמחלוקתם הי' בזה, ה' דמי קיבולת לעכו"ם עושה מאיליו, דלא שרינן ב' אלא הגאח דממילא ולא בידים, או קיבולת עדיף מיני' וכמ"ס: וארווח לן בהא להבין לשון הר"ן בענין זה בפ"ק דשבת אמתניהן דנותנין כלום לכובס, שכתב וז"ל ומסתברא לי דכל שקלף אע"פ שהנכרי עשה מלאכה בשבת מותר לישראל ללבוש הכלים בשבת עלמה, ולא דמי להי' דאמרן בפ' כ"ב נכרי שהדליק את הגר. שאם בשביל ישראל אסור להשתמש לאורו, דהתם משום דנכרי אדעתא דאמרן קעביד אבל כל שקלף אדעתא דנפשי' עבד ושרי ישראל להשתמש בו אפילו בשבת. עכ"ל, ולכאורה דבריו לריכין באור, דהא התם לאו בקלף אייתין, ואיך הוי סליק אדעתא לאקשווי מהתם, אבל הוא הדבר אשר דברנו, דעכו"ם עושה מאיליו בשביל ישראל ועכו"ם העושה בקיבולת בקליפה הם בפלס אחד, דבתריווייהו אמרינן עכו"ם אדעתא דנפשי' קעביד, והלכך שפיר הוי קשיא לי', דכי היכי דעושה מאיליו אמרינן, דאף דלא הוי כשלומו על המלאכה משום דמתכוין להנאח עלמו, מ"מ להנות מאותה מלאכה בידים אסור, הכ"ג נימא לענין קיבולת, ואהא חירן, דל"ד אהדדי בזה, דהתם עכ"פ נוף המלאכה הי' אדעתא דאמרן, כלומר ללרכו שיהנה ממנה מיד, משא"כ בקיבולת מטולם לא נתכוין שיהנה ישראל מעשייתו בשבת וכדאמרן:

ובמה נמרטו עתה דברי המ"א בסיומן רנ"ב ס"ק י"א, על מה שכתב שם המחבר דעת המתירין ללבוש הבגדים בשבת שהביא המ"א דברי הר"ן, וז"ל ודאי להדלקת נר ב"ר"ס רע"ו דהתם אדעתא דאמרן קעביד (ר"ן), פירוש שמדליקו בשבת כדי שישתמש בו ישראל עכשיו משא"כ כאן שעושה להשליט פעולתו עכ"ל, הלא תראה שבדבריו הקארים נתכוין לכל מה שכתבנו, ומה תבין שמ"ס המח"ש שם אדברי הר"ן המובאים

ג) ואמנם אף שאמרנו, דכשעושה בלואת ישראל ובשליחותו אסור להניחו לעשות בשבת אף שלא לזהו הישראל בפירוש על יום השבת, וכמ"ס באות א', אין זה אלא בעושה בחורט שכיר יום, אבל אם הוא עושה בחורט קבלנות שקיבל עליו לעשות כך וכך בעד שטר כך וכך, כגון שנתן לו צגד לארוג או מנעלים לתפור וכדומה וקלן לו שטר, מותר ליתן לכתחלה בע"ש המוך לחשיכה אף שיודע שהעכו"ם יעשה בשבת, לפי שהעכו"ם אינו עושה בשבת בשביל ישראל, אלא בשביל עלמו למחר השלמת המלאכה כדי לקבל שכרו, ואיך דלכאורה הי' אפשר לומר זה גם בשכיר יום כשעושה בשכר, דמכיון להגאח עלמו לקבל שכרו, כבר כתבנו מזה באות א', דלא מידי הוא, דכל שצרכו ליום וסי' השליחות על היום ממש, אין סברא ששכיר השכר שנוטל יפקע שם שליחות ממנו, דמ"מ הוא עושה היום משום שאמר לו הישראל לעשוהו, אלא שנלא השכר לא הי' רוצה לקיים שליחותו, ומידי דהוי אבל עניני שליחות, ומש"ס נמי אפילו אם שכרו לימים התם ולא אמר באיזה יום והעכו"ם עושה מעלמו ביום השבת, אפ"ה כיון שהנהנה על עבודת ימים הוי שליחות חדשה בכל יום ויום, דכיון שאמר לו מתחלה שכל יום שיעבוד לו ימן לו שכרו כך וכך, בכל יום שנובד הו"ל כאילו אמר לו בפירוש על יום הזה שיעבוד לו, שגם הוא בכלל הימים שאמר לו מתחלה לעשות בהם, ומש"ה כשעושה בשבת הו"ל כשלומו גם ביום הזה, דאין יום זה נופל מזולתו, וזהו דוקא כשכרו לימים דהוי בכל יום ויום שליחות חדשה כדאמרן, משא"כ אם שכרו על כל המלאכה בדיבולת שאין שריחותו על הימים. אלא על כלל המלאכה.

ספר גן רוח הקדמה להלכות אמירה לעכו"ם אות ג
 כתב לבאר הטעם שצריך למחות בידו שכיר יום העושה מלאכה מעצמו בלי ציווי ישראל, שכל זמן שהעכו"ם עוסק חשוב שליחות חדשה ונכלל במה שאמר לו מתחילה לעשות, ע"כ כשעושה בשבת חשוב כשלומו. ומש"ה לא מהני מה שעושה על דעת לקבל שכר, שסו"ס דינו כשליח העושה אדעתא דאמרן.

דסבר כבוש יחיד לא שמייה כבוש סבירא ליה דכיון דנכבשה שלא כסדר לא קדשה בקדושת ארץ ישראל, והיינו טעמא דרבי יוסי, והלכתא כוותיה דהא איפסיקא בהדיא הלכתא כוותיה בכלה מתני':

אמר רב יוסף ובלבד שלא יעשה שבונה. אפילו בחוצה לארץ דהשתא הו"קביעותא טובא וגזרינן, ואין שכונה פחות משלשה בני אדם בשלשה בתים וכן הלכה:

מכלל דאיכא דוכתא דלא מוגרי. פי' דמדלא קתני אף מה שאמרו להשכיר וקתני אף במקום, מכלל דמקומות מקומות יש וסתמא כרבי מאיר שלא התיר להשכיר בארץ ישראל, ומשנתנו בסוריא שהתיר רבי מאיר להשכיר שם ולא התיר למכור כפי הירושלמי. ומיהא הא איפסיקא הלכתא לעיל כרבי יוסי ואף בסוריא מותר להשכיר לבית דירה (בחוצה) [כחוצה] לארץ:

דף כא ע"ב

הרי אמרו ובכל מקום לא ישכור לו את המרחץ מפני שנקראת על שמו תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר לא ישכור אדם מרחצו לגוי מפני שנקראת על זה וגוי זה עושה בו מלאכה בשבתות וימים טובים. פי' ואיכא משום מראית העין שסבורין העם שהגוי עושה שליחותו ואמרין לקמן אבל שדהו לגוי שרי להשכיר דאמרין אריסותיה קא עביד:

ומהדרין אריסותא דמרחץ לא עבדי אינשי. פי' ואיכא משום חשדא. ומדברים אלו אתה למד דאילו מדינא ליכא איסורא כלל, דהא כיון דאוגריה גוי ועליה רמיא מלאכה ידידיה חשיבא, והוא הדין דהוי גוי אריס כדאמרין אריסותיה קא עביד. ולא תימא דוקא אלו שנוטלין חלק בפירות, אלא אפילו בקבלנות שהגוי קבל עליו לעבוד שדה וכרם של ישראל, דכיון דעליה רמיא עבידתא מלאכה ידידיה חשיבא ופטור חובו הוא וזה פשוט. והיינו דאמרין בפ"ק דשבת (י"ח ע"א) ובכולן ב"ה מתירין עם השמש והתם קבלנות ושרי. וליכא טעמא לאיפלוגי בין קבלנות מלאכת קרקע לקבלנות מלאכת מטלטלין כל היכא דליכא חשש הרואין, אלא ודאי כל שהמלאכה מוטלת על הגוי מבעוד יום וכי עביד לנפשיה כיון שהוא אריס או שוכר או שותף או קבלן ליכא איסורא מדינא. והא דתלינן הכא דאמרי אריסותיה קא עביד ולא דאמרי קבלנותיה קא עביד, לאו משום דקבלנות אסירא ולא חזי למיתלי בה, אלא משום שאריסות מצויה בשדות יותר משכירות וקבלנות הלכך כל הני דאמרין מדינא שרו אלא שאסרו כל מקום שיש בו משום חשד שהרואה סובר שהיום השכירו לעשות מלאכתו, וכל היכא דליכא משום חשדא מותר, לפיכך אסרו במרחץ דלא הוה אורחיהו למיתן לאריסות וקבלנות ושכירות כלל, והתירו בשדה הוה אורחיהו למיתן לאריס וליכא חשדא. ומטעם זה התירו בית הלל לתת כלים לכובס ועורות לעבדן וכל שאר קבלנות כלים עם השמש דליכא משום חשדא, דהא גוי בביתו עושה מלאכתו ואין אדם

מכיר שאלו כליו של ישראל, הא לעשות גוי מלאכה זו בביתו של ישראל אסור דהשתא איכא משום חשדא. ובמועד קטן (י"א ע"ב) אמרו גבי אבל דאסור בעשיית מלאכה, האריסין והחכירין והקבלנים שלו הרי אלו יעשו, דאלמא מלאכה דידהו חשיבא, ומאי דאמרין התם פרק מי שהפך (שם י"ב ע"א) ומקבלי קבולת בתוך התחום אסור חוץ לתחום מותר, ופי' ודאי בכל אדם בשבת ולא לענין אבל, ולפיכך בתוך התחום דאזלי תמן ישראל אסור משום חשדא, חוץ לתחום דלא אזלי תמן ישראל מותר דליכא חשדא. גם היא ראייה לדברינו דקבלנות כל היכא דליכא חשדא שרי, ולא מייירי בקבולת עבודת שדות דאם כן הא תלו באריסות וליכא חשדא כדאיתא הכא, אלא בקבולת בתים מייירי דלאו אורחא בקבלנות כלל אלא להשכיר פועלים בכל יום, ולהכי איכא משום חשדא, ואילו הוה מפרסמא מילתא לעלמא דקבלנות היא הא ודאי שרי. וכן מה שאמרו בירושלמי בכאן בקבולת מותר בשכר אסור, במה דברים אמורים בתלוש אבל במחוכר בין כך ובין כך אסור, על הדרך הזאת מתפרשת בקבולת בנין במחוכר:

מעשה הפוסק עם הגוי לקצור שדהו או להשקותו או לבצור כרמו וכיוצא בו, גוי עושה בו מלאכתו אפילו בתוך התחום, אבל לבנות בית אסור אלא אם כן הדבר יודע ומפורסם לכל שהוא קבלנות ושרי, ושלא כדברי הרמב"ם ז"ל ובעל התרומות ז"ל שאוסרין בקבולת שדה. ולעולם הכל כפי המקום וכפי הזמן ומנהג העולם, וכל דתלו בהיתרא כפי מנהגם שרי, וכל דתלו באיסורא אסור, הילכך מרחץ בזמן הזה מותר שמנהג העולם להשכיר, אבל פורני שאין דרך להשכירו אלא לחלוק בכל יום בפת אסור אלא אם כן הדבר מפורסם, ובמקום שנוהגין להשכיר מותר. וכן בית הריחיים שדרך העולם להשכירן מותר. וכן ישראל שנתן לגוי עסק להתעסק ונטול גוי חלק ידוע בריוח, קבלנות היא ושרי, דבהא תלו אינשי דלאו אורחא אלא בדהכי, ותו דמנא ידעי דממונא דישאל הוא, והוה ליה ככלים לבית הלל ומאן ידיע דממונא דישאל הוא הא ידע נמי דמתעסק הוא וליכא חשדא הילכך מותר. ויש בדברים אלו סברות רבות והוראות לרבנותינו הראשונים, ומה שכתבנו הוא הנכון יותר. מפי רבינו נר"ו שקבל מפי רבו רבינו הגדול זצ"ל, והאמת יורה דרכו. בחולו של מועד אנו נמי עבדינן מלאכת מרחץ וכדפירש רש"י ז"ל, וזה ברור:

דף כב ע"א

הדא ועוד קאמר בו. ק"ל היכי שביק תנא טעם לפני עור דאורייתא ונקט אידך טעמא בהדיא דהוי מפני מראית העין בעלמא ומשמע דליכא איסורא אחרינא. וי"ל משום דרוב כותיים צייתי במלאכה דחולו של מועד לפי שיש בה הרבה מקראות לדרוש שהיא מן התורה כדאיתא בחגיגה (י"ח ע"א), וגם קרוב הדבר אל הדעת, אלא שיש מיעוט דלא צייתי כיון שאין הכתוב מפורש, ואנו מעיקרא כי אמרין כותים לא צייתי קא סלקא דעתך דכל כותי לא צייתי כלל ולהכי פרכינן אי הכי תיפוק

According to the Ritva, a non-Jewish *Kablan* may be allowed to work on Shabbos, provided that the onlookers are unlikely to confuse them with day-laborers. Therefore, any form of labor typically done for a fixed fee, or if it is being done in the privacy of the non-Jew's home, may be performed by a non-Jewish *Kablan* even on Shabbos. *We will learn later that if the work must take place specifically on Shabbos it would be prohibited even for a Kablan.*

דבר הרגיל ע"י קבלנות ריטב"א עבודה זרה דף כא:

דעת הריטב"א שבקבלנות מותר כמו באריסות, ואינו אסור אלא במקום שיחשבו הרואים שהם שכירי יום. לפיכך, בכל דבר שרגילי אינשי לעשות בקבלנות, כמו לבנות בית בזמן הזה, או דבר דליכא חשש רואים כגון תקנת כלים שהעכו"ם עובד בצנעה בביתו, מותר לכתחילה לעשותו בקבלנות. ובלבד שלא יקבע מלאכתו בשבת, כפי שיתבאר לקמן.

הלכות שבת סימן רמד

שפלוני שכר (ג) האינדיהודי לעשות לו מלאכה בשבת. (ה) לפיכך הפוסק עם האינדיהודי לבנות לו (ג) [ג] (ו) חצרו או כותלו * או (ז) (ז) לקצור לו שדהו, יאם היתה המלאכה

באר היטב

(ג) האינדיהודי. כלומר ששכרו לימים, וזה אסור מדינא: (ג) חצרו. החוס' ספ"ק דע"ג בשם ר"ת כתבו דר"ת היה מתיר לבנות בית ע"י א"י בקבלנות כיון דאין שבת לישראל במה שבונה בשבת, כמו בשדה דאריס אריסותיה עביד ה"נ כזה דא"י עושה קבלנות שלו, אבל ר"י אסור מטעם שנזכר בסעיף זה, ור"ת בעצמו לא סמך על הוראתו כשכנה ביתו. וכו' הגהת מיימון דהשפחות אסורות לעשות מלאכה בבית ישראל בשבת, והטעם מפני הוראים שלא יאמרו מלאכה של ישראל היא עושה: (ז) לקצור. אע"ג דדרך שדה לאריסות, וא"כ יסברו שלקחה באריסות כמ"ש ס"י רמג, י"ל דש"ה כשיחקרו יודע להם האמת שקבלו באריסות, אבל הכא שיראו בעת הקציר שאין האי"י נוטל ברווח ידעו דלאו אריס

משנה ברורה

מחובר, וסתם מחובר שם בעליו נקרא עליו, החמירו בו ביותר: (ה) לפיכך וכו'. רוצה לומר, דסתם מחובר הוא כאלו ידוע ומפורסמת שהיא של ישראל: (ו) חצרו או כותלו. ואפילו אם הוא עומד במקום שאין ידוע שהוא שלו, גם-כן אסור, דיש לחוש לשכנו שיודעים שהוא שלו, ויחשדוהו ששכירו הוא לימים [מ"א וש"א]: (ז) לקצור לו שדהו. ואף-על-גב דדרך שדה לאריסות, ואם-כן יסברו שלקחה באריסות, כמו שכתוב סימן רמג סעיף א, מכל מקום אסור, (ז) דשאני התם דכשיחקרו הדבר ימצא שכן הוא שהאינדיהודי חולק בפירות, אבל הכא שיראו בעת הקציר שאין האינדיהודי נוטל ברווח, ידעו למפרע דלאו אריס היה, (ה) ויחשדוהו ששכיר-יום היה, דשכיח לשכור פועלים לימים למלאכה. ואפילו אם מנהג העיר לשכור בקיבולת, דעת הט"ז להחמיר שלא להניח להאינדיהודי לעשות בשדה בשבת ויום-טוב, וכל-שכן בבנין בית, דאכתי יחשדוהו בשכיר-יום, שגם זה הוא רגילות. (ו) ויש שמקילין בזה כשמנהג כל העיר הוא בקיבולת [וקיבולת הוא דוקא כשכל המלאכה הוא בקיבולת, לאפוקי אם רק האדריכל לבדו הוא קבלן, ושאר המסייעים דרך לשכרם לפעמים ליום, ואפילו אם הוא שכרם הכל בקבלנות, גם-כן אסור]. ועיי' בביאור הלכה שביארנו, דבשדה יש לסמוך על דבריהם במקום הפסד, אבל בבית צריך עיון אם יש להקל בזה, דהוא נגד דעת כמה פוסקים. ועיי' בשערי-תשובה

שערי תשובה

[ג] חצרו. עבה"ט. וכתב בשבות-יעקב ח"ג: בית שהוא עומד ליפול מותר לשכור א"י בע"ש בקיבולת שיסמך המפולת ע"י קורות, אך לא ישכור בפ"י אלא יאמר כל המתקן אינו מספיד, וכן בחבית שנסדקה יוכל לעשות כן, ע"ש. וכתב בשו"ת נ"ב ח"א סימן יב באחד שהיה דחוק לבנות הגג בחוה"מ סוכות, שאח"כ יקחו הפועלים למצור ולא ישגו בע"מ ויצטרך ליטב בלי מחסה מזרם וממטר בימות הגשמים, וכתב שיש לצרוד להתיר בקבלנות אף בשבת וי"ט, כיון שבק"ק פראג רוב בנינים שבונים היהודים הוא בקבלנות, ובפרט שכירי הנגים, ולכן אין בזה חשדא מכני העיר רק מאורחים, ואינה לא ידעי כלל אם הוא מלאכת ישראל. אך אף-על-פי-כן לא התיר כי אם בחול-המועד בצירוף שהוא שעת הדחק כמבואר, וגם כתב שלא יעמוד שם משגיח יהודי על הבע"מ, ואם א"א בל"ז יקח עני שאין לו

ביאור הלכה

כהאי גוונא: * או לקצור לו שדהו. עיי' במשנה ברורה מה שכתב בשם הט"ז, דאפילו אם דרך אנשי העיר לשכור פועלים בקבלנות גם-כן אסור, ויחשדוהו בשכיר-יום שגם זה הוא רגילות [ועיי' בפרי-מגדים דלדבריו, ואפילו מנהג רוב העיר הוא בקבלנות גם-כן אסור כיון דרגילים בשכיר-יום גם-כן. ולעניות דעתי יש להשיב, דזה לשון הרא"ש פרק קמא דעבודת-גילולים בסופו: רבינו תם ז"ל התיר לישראל ששכר אומנא לבנות לו בית בקבלנות וכו', ועל זה השיג הראש ואמר דמהך דשמעתין דאמר אריסותיה קעביד בשדה אין ראייה לקבלנות בתים, לפי שאין רגילות בשדה אלא אריסות ותכירות, אבל רוב בנין בתים על-ידי שכיר-יום, הלכך הוראה אומר שכיר-יום ניהו, עד כאן לשונו. ומשמע מזה דאם רוב העיר ריכז בקבלנות, אפילו בבתי א"י להחמיר. וידוע שדברי התוספות שהעתיק הט"ז בדבריו הם דברי ר"י שהשיג על רבינו תם, וכן דברי הרא"ש זה הוא גם-כן דברי ר"י, כמו שרמז עליהם הרא"ש בפרק ב דמועד-קטן סימן לד, עיי' שם]. והנה בתוספות ישנים בשבת י"ח עמוד א מוכח גם-כן כהט"ז, דאפילו רגילות בקיבולת גם-כן אסור כיון דרגילות גם-כן בשכיר-יום. ועיי' בפרי-מגדים שכתב, דלטעם ה"ך דאסרין אפילו בקיבולת דשדה משום דמיחוזי לאיש כשכיר-יום, היינו אפילו ידעו שקבלן הוא, לדידהו אין חילוק כל שאין האינדיהודי נוטל ברווח, ויבואו להתיר אף שכיר-יום ממש; לפי זה אפילו נתפרסם, ומנהג המקום לשכור רק בקיבולת, גם-כן אסור ונחמיר יותר לשיטתו מלשיטת התוספות הנ"ל, אבל לטעם השולחן-ערוך שכתב: אינו יודע שקצץ ואומר שפלוני שכר האינדיהודי לעשות לו מלאכה בשבת, משמע דהיכא שנתפרסם שזה האיש שכר בקבלנות או שמונה אותו המקום לשכור הפועלים בקבלנות, שרי, והוא מצד שם להקל בזה. ולעניות דעתי יש לעיין הרבה בזה, דשיטת הר"ן הנ"ל לאו יחידאה הוא בזה, דיש עוד הרבה פוסקים דסבירא להו כוותיה לדינא, והוא הר"מ בתוספות עבודת-גילולים כ"א ע"ב ד"ה אריסא, בסוף הדיבור, עיי' שם שדעתו דעיקר הטעם דמפליגין בין אריסות לקיבולת, לא כמו שכתבו התוספות מתחלה בשם ר"י משום דבבנין בית רגילות לשכור מדי יום ביום וכו', אלא משום שאריסות יש לו חלק בגוף הפירות ודמי לשותף, מה שאין כן קיבולת שנוטל מעות בשכרו, ורוצה לומר דעל-כרחן הוא כשכירו של ישראל; ולפי זה בוודאי אפילו היכא שהוא מפורסם שהוא בקיבולת גם-כן אסור. וכן במאור פרק ב דמועד-קטן ובהגהת סמ"ק, והובא גם-כן בכל"ב, וגם בהגהות אשרי פרק קמא דשבת ובספר התרומה אות קמ"ב [דשם כתב דעת עצמו, ובאות רכא העתיק דברי ר"ן], משמע מכלום דהעיקר תלוי אם יש לו לאינדיהודי חלק בגוף הדבר. ולפי זה אם יהיה הרמ"ב בעיר רק בקיבולת בלבד, גם-כן אסור, כשיטת הר"ן הנ"ל [ולדידהו נחא מה דסתם הגמרא בפרק ב דמועד-קטן ואמר: מקבלי קיבולת בתוך התחום אסור, ולא חילק בדבר]. אכן מלשון הרמב"ם שהובא בשולחן-ערוך שכתב הטעם, שהרואה את האינדיהודי וכו', אינו יודע שקצץ, ואומר וכו', משמע דאם מנהג רוב העיר בקבלנות יש להתיר אפילו בבית, וכמו שהוכחתי לעיל כריש סימן רמג בביאור הלכה מן הרמב"ם גופא דבעינן רובא להתירא, עיי' שם, וכן בתורת-האדם להרמב"ן שכתב גם-כן הטעם דשמא יאמרו שכיר-יום ניהו משמע גם-כן דסבירא ליה להקל בזה, וכן משמע גם-כן מרא"ש פרק קמא דעבודת-גילולים שהעתיקו דבריו למעלה ומריטב"א שם בהאי ענינא, דאם דרך העיר הוא בקבלנות יש להקל אפילו בבית. ומצאתי בנודע ביהודה חלק א סימן יב שהעיר גם-כן דאם דרך העיר הוא בקבלנות יש סברא להקל אפילו בשבת, מטעם דהו לא אתי למיחשדיה בשכיר-יום [ולפלא שלא זכר כל הני שיתא רבותא הנ"ל דמשמע דסבירא להו דבכל גוונא אסור וכו'נ"ל], ומכל מקום מסיק שם דיש להחמיר בזה, דשמא יבואו אורחים שאינם מאנשי עיר הוה, שהם אינם יודעים מהמנהג, ויבואו לחשדו שהאינדיהודים שכיר-יום אצלו, אם לא שעומד הבית כרחוב האינדיהודים, דאו יש להקל בשעת הדחק משום דהאורחים לא ידעו כלל שהבית הוא של ישראל, ואנשי העיר שידעו מזה, הלא המנהג אצלם בקבלנות; ועיי' שם שכתב שלא יעמיד ישראל משגיח על הבעל-מלאכה כדי שלא יהא מינכר שהוא של ישראל, ועם כל

Biur Halacha concludes that one should be stringent not to allow a non-Jewish *Kablan* to build on Shabbos even in a place where building is always done at a fixed fee, because according to several Rishonim a worker who gets paid a salary and not a percentage of the profits can be confused with a day-laborer.

ביאור הלכה סימן רמד, ד"ה או לקצור הלכה פסק להחמיר שלא לעשות מלאכה בנין בקבלנות, אפילו במקום שרגיל לבנות רק בקבלנות, כיון דאיכא ראשונים שאוסרים משום דכל שנוטל מעות בשכרו ולא פירות מחזי כשכיר-יום, וכנ"ל.

הלכות שבת סימן רמד

ז באר הגולה

ג שם התוספות
והרא"ש מה"א
דירושלמי שם בספר
קמא דעבודה זרה

(ח) במדינה או בתוך (ט) התחום, אסור לו (י) להניח לעשות לו מלאכה בשבת, מפני הרואים שאינם יודעים שפסק: הגה ואפילו (יא) אם דר בין האינס-יהודים, יש לחוש לאורחים הבאים שם או (ס) [ה] לבני-ביתו שיחשדו אותו (כ"י בשם תשובת אשכנזים). ואם היתה המלאכה חוץ לתחום, (יב) וגם אין עיר אחרת בתוך תחומו של מקום שעושים בו מלאכה, (יג) מותר. ואינו-יהודי שהכניס צאן של ישראל לדיר שדהו, (עיין לקמן סימן תקלו סעיף יד): ב [*] (יד) גלפסול האבנים ולתקן

שערי תשובה

מה יאכל במועד, ע"ש: [ה] לב"ב. עבה"ט. ועיין בשו"ת פנייהושע כת"י: קהל אחד נרב לבם לבנות בהכ"נ, וטרם החילם לבנות קנו קרקע ליקח ממנה עפר וטיט ללבוץ לבנים, ושכרו א"י אחד שיעשה הלבנים ויצרפם, ונותנים לו סך קצוב מכל אלף לבנים, וכתב דאין להתיר מחמת שמקצת דרכם בקבלנות, אלא דוקא אם הרוב דרכם לעשות בקבלנות, וכתב שיש מקום לצדד לפי ש"ל דהא דאסור מלאכת מחובר אף שהיא מחוץ לעיר דוקא כשהתחיל הישראל הבנין בביתו, ולכן אף שסיתות האבנים הוא בביתו של א"י אולי יראוהו כו', משא"כ היכא שלא התחילו עדיין במלאכה כלל. וסיום התשובה לא נמצא, רק מראש ניכר שדחה גם היתר זה, שכתב: חזרתי על כל הצדדין ולא מצאתי היתר כו', ע"ש. ולפי מ"ש המג"א דבשל רבים ליכא חשדא וליא מצאתי היתר כו', האי טעמא לא שייך בזה שעושה מחוץ לעיר. ועיין בא"ר שכתב די"ל דשבות אף ברבים איכא חשדא, וצ"ע. ועיין בשו"ת תפארת-צבי סימן יד בקהל שבונים בהכ"נ בקבלנות ע"י א"י והא"י רוצה לבנות בשבת, ואם לא יניחוהו אפשר שיחבטל הבנין ועכ"פ הפסד יותר משני מאות ר"ט שיצטרכו לשלם לו בחינם בכדי להכשיר נזקו משכירות פרעליו, והביא שם מתוספת-שבת בשם בה"ע שאם יש חשש שיחבטל כו', וכ"כ בפ"מ, וכתב דאף שבא בשאלה שאין זה כרוך שיחבטל אם יפסידו, מ"מ יש לחוש שלא יתנו נדבה יותר וא"כ ממילא יחבטל, וגם יש צד היתר שקנו קרקע מהא"י ועדיין לא נקרא שם ישראל עליו לכן יש היתר שימכרו הכל הקרקע והצריך לבנין לא"י עד שיוגמרו הכתלים, רק אחר שיוגמרו הכתלים והגג אז יחזור ויקנו ולא יעשו מאז ואילך בשבת, משום הדכתלים והגג אין היכר שהוא לבהכ"נ, אבל בבנין התקרה ושאר ענינים שניכר שאין עושין כן בבנין הדיוט רק לבנין בהכ"נ אין להתיר ע"י הערמת המכירה כיון שהוא ניכר לכל, ולכן אחר גמר הכתלים והגג לא יעשו בשבת, ע"ש: [*] לפסול האבנים כו'. וכתב בדגול מרובה שאם הא"י מסתת אבנים שלו ומתקן קורות שלו, שהישראל עשה עמו קיבולת על הכל, והברירה עוד ביד הא"י לסתת אבנים אחרות ולהחזיק אלו לעצמו, אעפ"י

באר היטב

הוא ויחשדוהו ששכיר-יום הוא: (ה) לב"ב עיין סי' רמג ס"ק ג שסותר זה, ויש להחמיר כי הך דהכא, ט"ז. ומ"א מיישב, ע"ש. פה בעירנו נוהגין היתר לשכור א"י בקבלנות ליקח הזבל מן הרחוב והאינס-יהודים עושים המלאכה בשבת, נ"ל משום דבשל רבים ליכא חשדא, אבל בשכיר-יום פשיטא דאסור, וא"כ היה נראה להתיר לבנות בית-הכנסת בשבת בקבלנות, ומ"מ ראיתי שהגדולים לא רצו להתירו, כי בזמן הנה אין האומות מניחים לשום אדם לעשות מלאכה בפרהסיא ביום חגם, ואם נניח אנחנו לעשות איכא חילול השם, אבל תיקון הרחוב אין נקרא היה נראה צד היתר גם בזה, דמ"ש המג"א: בהכ"נ בקבלנות לא רצו הגדולים להתיר כי בזה הזמן כו', האי טעמא לא שייך בזה שעושה מחוץ לעיר. ועיין בא"ר שכתב די"ל דשבות אף ברבים איכא חשדא, וצ"ע. ועיין בשו"ת תפארת-צבי סימן יד בקהל שבונים בהכ"נ בקבלנות ע"י א"י והא"י רוצה לבנות בשבת, ואם לא יניחוהו אפשר שיחבטל הבנין ועכ"פ הפסד יותר משני מאות ר"ט שיצטרכו לשלם לו בחינם בכדי להכשיר נזקו משכירות פרעליו, והביא שם מתוספת-שבת בשם בה"ע שאם יש חשש שיחבטל כו', וכ"כ בפ"מ, וכתב דאף שבא בשאלה שאין זה כרוך שיחבטל אם יפסידו, מ"מ יש לחוש שלא יתנו נדבה יותר וא"כ ממילא יחבטל, וגם יש צד היתר שקנו קרקע מהא"י ועדיין לא נקרא שם ישראל עליו לכן יש היתר שימכרו הכל הקרקע והצריך לבנין לא"י עד שיוגמרו הכתלים, רק אחר שיוגמרו הכתלים והגג אז יחזור ויקנו ולא יעשו מאז ואילך בשבת, משום הדכתלים והגג אין היכר שהוא לבהכ"נ, אבל בבנין התקרה ושאר ענינים שניכר שאין עושין כן בבנין הדיוט רק לבנין בהכ"נ אין להתיר ע"י הערמת המכירה כיון שהוא ניכר לכל, ולכן אחר גמר הכתלים והגג לא יעשו בשבת, ע"ש: [*] לפסול האבנים כו'. וכתב בדגול מרובה שאם הא"י מסתת אבנים שלו ומתקן קורות שלו, שהישראל עשה עמו קיבולת על הכל, והברירה עוד ביד הא"י לסתת אבנים אחרות ולהחזיק אלו לעצמו, אעפ"י

ביאור הלכה

זה לא רצה להתיר אלא בחולה-המועד. והנה בחידושי רבי עקיבא איגר הביא שגם בתשובת מהר"י הלוי הסכים גם-כן לאיסור, אך דעתו בעצמו שם להתיר היכא שמנהג המקום הוא לשכור בקבלנות. והנה בקיבולת דשרה, אם נתפרסם שזה האיש דרכו בקבלנות או שמנהג המקום כן, לא נוכל למחות ביד המקילין, שבלאו הכי יש כמה ראשונים שסבירא להו דבשרה מותר קיבולת משום דיתלו באיסור, ונהי דאנן קיימא לן להחמיר בזה כסתימת השולחן-ערוך כאידך רבנותא, מכל מקום באופן זה נראה דיש לצרף דעתם להקל; אמנם בקיבולת דבית, שדעת רבינו תם להקל יחידאה הוא בזה, וגם הוא בעצמו חזר בזה, כמו שכתב רבינו ירוחם, יש לעיין אם יש להקל אפילו בנתפרסם, וכנ"ל. אחר-כך מצאתי בנשמת-אדם כלל ג שגם דעתו להתמיר בזה, ועל-כך צריך עיון למעשה. והנה מה שכתבנו במשנה ברורה דקיבולת נקרא אם כל הבנין הוא רק בקבלנות, אבל לא כשהאדריכל בלבד הוא קבלן ושאר שכירים שתחתיו

משנה ברורה

בשם נודע ביהודה סימן יב: (ח) במדינה. היינו בתוך העיר, שקרוי מדינה לפעמים: (ט) התחום. שרגילין אנשי העיר לפעמים לילך לשם: (י) להניח. איתא בספר חסידים סימן שמח: מעשה באדם אחד ששכר אינו-יהודי לבנות ביתו בקבלנות, והיה האינו-יהודי בונה בשבת, והיו מתרעמים עליו ולא חשש לכך, ולא היו ימים מועטים שלא נשאר הקרקע, לא לו ולא לזרעו: (יא) אם דר וכו'. רוצה לומר, שהוא דר (ו) מחוץ לתחום העיר, וגם אין עיר אחרת בתוך תחומו, אפילו הכי אסור, (ס) דיש לחוש לאורחים דמקלעי לגביה המלאכה היא שם, אבל הוא בעצמו דר בעיר: (יב) וגם אין של מלאכה גם-כן אסור, ויצוה להאינו-יהודי קודם שבת שלא יהודי כי קטרח בדידיה קטרח. והנה מתוך מה שנתבאר בזה מחצר והוא עושה בו בשבת, דהוא מתקן החצר בזה והוא ככלל מלאכת מחובר; ויש מקומות שנוהגין היתר לשכור ליקח הזבל מרחוב אף שעושה בו בשבת, וכתב המגן-אברהם דטעמם, דבשל רבים ליכא חשדא, אבל בשכיר-יום פשיטא דאסור. (יג) והאחרונים השיגו על טעמו, ודעתם דאין נפקא-מינה בזה הענין בין רבים ליחיד, וגם הוא בעצמו כתב לבסוף דבמקום שאין נוהגין היתר ברחוב אין להקל, עיין שם טעמו, דיש חילול השם בדבר, וכדלקמיה. והנה אפילו אם נאמר דבשל רבים ליכא חשדא, מכל מקום הסכים (יז) המגן-אברהם שאין להתיר לבנות בית-הכנסת בשבת בקבלנות, כי בזמננו שאין האומות שכנינו מניחים לשום אדם לעשות מלאכה בפרהסיא ביום חגם איכא חילול השם אם נניח אנחנו לעשות ביום שבת ויום-טוב. (יח) ומכל מקום כתבו כמה אחרונים, דאם יש חשש חס ושלום שיחבטל הבנין בית-הכנסת לגמרי, מותר להניח לאינו-יהודי לבנותו כשהוא בקבלנות, ובלבד שיהיה מפורסם לכל שהוא בקבלנות: ב (יד) לפסול האבנים וכו'. ודוקא כשאבנים וקורות הם של ישראל, ונתנם לאומן אינו-יהודי לסתתם ולתקנם; אבל אם האינו-יהודי מסתת אבנים שלו ומתקן קורות שלו, שהישראל עשה עמו קיבולת על הכל, והברירה עוד ביד האינו-יהודי לסתת אבנים אחרות ולהחזיק אלו לעצמו, אפילו עושה זה לצורך ישראל, אם אינו בביתו של ישראל, אף שהוא מפורסם שעשה זה לצורך ישראל, מותר, שזה לא נקרא עדיין מלאכת ישראל, כן כתב הדגול מרובה, וכבר קדמו בתשובת הרדב"ז בחלק ששי סימן נו, אך שמסיים שם, דאם היה האינו-יהודי

שבנ"א ישלימו הקיום וכן הוא הירק של הרמ"א, שלכן היה קל לכל אדם ובכל הדורות לקיימם באופן פשוט דהטמנה בבורות, שייך להחשיבו שהטמנה הוא נמי מן הגידול ונחשב פרי שגדל כל השנה אבל אותן הפירות כתפוחים וכדומה שאינם מעיקרי מזון ונבראו להתענג בהם ולהרבה דברים מועילים אבל אינם הכרחיים כדפי' הטור בסימן ר"ז בבאור ברכת בורא נפשות הובא בט"ז ובמ"ב שם, שלכן אין לנו הכרח לומר שתכלית והכרח גידולו הוא שיהיה לכל השנה, וכדחזינו שלא נקל הדבר אף עתה לסתם בנ"א שיוכלו לקיימם, וכל הדורות עד עתה בזמננו לא יכלו לקיימם והיו הפירות רק לזמן קצר, וא"כ אף עתה הוא כן מעצם הבריאה, ולכן אף שהשי"ת נתן חכמה בזמננו שידעו עצה לקיים גם פירות אלו אין להחשיב מעשה האדם אלו שיתחשבו נמי מן הגידול, ולכן הוא פרי הבא מוזמן לזמן שיש לברך להרמ"א והמג"א, ומש"כ המג"א בטעם פירות שרק מיעוטא דמיעוטא מטמינין אותן כוונתו בהטמנה פשוטה שנקל לכל אדם שאם היו כולן מטמינים היה נחשב שהוא מן הגידול ותכליתו היה לכך, אבל כיון שרק מיעוטא דמיעוטא הטמינו או יכלו להטמין שלא יתקלקלו חזינו שאין תכליתו לכל השנה.

אך לסברת המור וקציעה שאם אין יתרון להאדם בהתחדשות אין לברך, גם בפירות אלו אין לברך. אבל יותר מסתבר היה לברך כפ"מ שבארתי והמו"ק לא נחית לדעתם לכן פליג. מ"מ למעשה אולי יש למעט בברכות כדכתב המ"ב ובפרט בברכת שהחיינו על פרי חדש שהוא רשות כדאיתא במג"א סק"ו. אבל מ"מ כיון שיותר נוטה לברך לכן בליל ב' דר"ה יכול ליקח פרי שלא טעם עדיין מהחדשים ולברך זמן. ידידו מברכו בכוח"ט.

משה פיינשטיין

סימן לה

בקבלנות לבנין בית

ט' סיון תשכ"ח.

מע"כ הנכבד מו"ה ר' נסים משען שליט"א.

הנה בדבר מע"כ שהוא שותף יחד עם עוד ששה אנשים לבנות בית דירה לשבעתם ומסרו

לקבלן יהודי והתנו עמו שבשבת לא יבנו אבל סמכו עליו שיקיים מה שהתנו עמו אף רק בעל פה שלכן לא כתבו הנאי זה בהקאנטראקט. והקבלן הוא רשע ובונה בשבת ע"י פועלים נכרים שכירי יום ומיחו בו ולא ציית מה לו לעשות, כי לשלם להקבלן בעד יום השבת בעד כל הפועלים אף שלא יעבדו דבזה היה מתרצה, אי אפשר לפניו כי רק עוד אחד יש שומר שבת וחמשה מהשותפין לא ירצו להפסיד אפילו פרוטה אחת כי לא איכפת להו בהאיסור, ולמכור חלקו לנכרי א"א בלא הפסד גדול משום דנכרים לא ירצו לדור בבית שכל השכנים יהודים.

הנהגה אם היה גם הקבלן נכרי איתא מחלוקת בין רבותינו הראשונים במקום שנהגין לבנות רק בקבלנות אף להחולקין ר"ת דתוספות ע"ז דף כ"א משום דיש לחוש שיאמרו דעושה בשכירי יום, דלהר' יצחק בתוספות שכתב בטעם החלוק משדה משום שבבנין בית רגילין לשכור מדי יום ביומו יש להתיר, ואף לפירוש הט"ז סימן רמ"ד סק"ב דכוונת חלוקם דבשדה איכא ב' דרכים להתיר אריסות וקבלנות ובבנין בית איכא רק חד צד להיתר נמי הוא מטעם שאיכא רובא להתירא, כדפי' בלב"ש ולכן הוא רק במקומות שעושין באופן שני הדרכים אבל במקום שידוע שכמעט כל הבונים הוא ע"י קבלן יש להתיר, וכ"ש להרא"ש שם שכתב דהאיסור בבתיים הוא משום דרוב בנין בתיים ע"י שכירי יום נינהו שיש להתיר במקום שהרוב הוא ע"י קבלן, אבל הר"ן שם כתב דכל קבולת אסור דכיון דהבעלים נוטלים כל הפירות מיחזי להו לאינשי כשכיר יום ואסור אף שדה וכ"ש בבית שלדידיה יש לאסור אף כשכל בני העיר בונין ע"י קבלן, ולשון המחבר שכתב שהאיסור הוא מפני שהרואין אין יודעין שקצץ ויאמרו שפלוגי שכר הנכרי לעשות בו מלאכה השבת משמע שהוא כהר"י בתוספות והרא"ש שבמקום שכולם ואולי גם רובם בונים ע"י קבלן מותר וכיון שהרמ"א לא הגיה כלום משימע"גם הוא פסק כן והטעם פשוט, מאחר שהרמב"ם והתוספות והרא"ש מתירין יש לפסוק כמוהם נגד הר"ן אף באיסור תורה וכ"ש שהוא מחלוקת באיסור דרבנן, וזה נראה בטעם הנוב"ק א"ח סימן י"ב שמתיר במקום שכולן ואף רובן בונין ע"י קבלן ולא חש לשיטת הר"ן, ומה שלא התיר אלא בחוה"מ הוא משום חשש דאורחים הבאים לשם שאין יודעין מנהג העיר ובמקומם הדרך לבנות בשכירי יום שבשבת ויר"ט חוששין גם לחשדא דאורחים ובחוה"מ שאין איסורו חמור אין חוששין לאורחים כדכתב המג"א בסק"ג דבשביעית הקלו שלא לחוש לעוברים ושבים שהוא

אגרות משה או"ח ג' סימן לה

האגרות משה חולק על הביאור הלכה, ולדעתו במקום שרגיל לבנות רק בקבלנות אין לאסור מעיקר דין, אמנם לכתחילה יש להחמיר כיון דיש בזה משום זלזול שבת.

Igros Moshe argues with the Biur Halacha and rules that normative Halacha would allow a non-Jew to build in an area where this is always done at a fixed fee. He does concede that lechatchila one should be stringent because this involves a potential degradation of Shabbos.

קבלן עכ"ם כשיטת הר"ן ודעימיה, אבל בדיעבד שמע"כ התנה שלא יבנה בשבת ואף שהתנה רק בע"פ מכיון שחשבו שיש להאמינו מסתמא היה לכם טעם שיש להאמינו ואח"כ אינו רוצה לקיים אין מע"כ מחוייב להפסיד ממון ויהיה רשאי לדור בו אבל אחרי שיעברו ימי חול נגדם שיהיה בכדי שיעשו, ובאמת שיטת הט"ז סק"ד בסופו שאף בלא התנו שעבר ממש על האיסור דקבלנות מותר לדור שם בשביל שיטת ר"ת שמתיר בקבלנות בכל מקום וכן הוא במג"א סק"י בשם הב"ח, וא"כ כל שכן במדינותינו לרוב הראשונים ובעלי הש"ע שמתיר שאין להחמיר בדיעבד ובפרט שגם התנה שלא יבנה בשבת, זהו בקבלן נכרי ואף שהפועלים הם שכירי יום אינו כלום מאחר דבעל הבית אין לו עסק עמהם כדאיתא בבאור הלכה שם בסופו.

אבל בעובדא זו הרי הקבלן הוא ישראל שאסור לכו"ע ליתן לקבלן ישראל חשוד לבנות ע"י שכירי יום בשבת, אבל מסתבר דמצד איסור שבת שעליו הרי גם בקבלן ישראל חשוד לא עבר בעה"ב כיון שאין הפועלים שכורים לו ואין המלאכה שלו ואין יודע כלל מעסק הפועלים, ורק החומר בישראל הוא מדין לפני עור, ובהתנה והבטיחה שלא יבנה בשבת אפשר לא עבר שוב אלפנ"ע מאחר דלא היה להו לחשוב שיעבור על תנאו כפי שהחזיקוהו שיש להאמינו שהיה ודאי טעם להאמינו וכהא דלפני דלפני לא מפקדינן שבע"ז דף כ"א שפירושו לכולי האי לא חיישינן עיי"ש ברש"י ותוספות ואף אם נימא שעבר אלפנ"ע שהו"ל לאסוקי אדעתיה שיעבור על תנאו נמי לא מצינו שאסרו בדיעבד מלדור שם בשביל לפנ"ע, ואם היה נשכר אצל אחרים שגם בלא בית שלהם היה עושה האיסור הרי ליכא לפנ"ע ממש אלא האיסור שכתבו התוספות שבת ריש דף ג' שמדברנן אסור משום שחייב להפרישו מאיסור שהש"ך יו"ד סימן קנ"א סק"ז סובר שבישראל מומר במזיד ליכא איסור זה והדגמ"ר הסכים לו ולהג"א סימן שמו" סק"ד אסור ולכן למעשה נראה ברור שאין חיוב למע"כ ולהשני השומר שבת למכור ורשאיין לדור שם כי אף שהוא עבד בשכירי יום הרי רק לו אסור ולאחרים מותר בכדי שיעשו.

והנני ידו מוקירו ובזכות שמירת שבת יתברך מן השמים בכל הטוב והשלום.

משה פיינשטיין

מטעם שאיסורו לא חמור כשבת ויר"ט עיי"ש, זה לא שייך במדינות אלו שבכל מדינתנו וכל מדינות הסמוכות בונין רק ע"י קבלן, שלכן לא שייך במדינות אלו גם חשש אורחים, וגם בנוב"י שם מפורש שהחשש דאורחים הוא שברוב העולם דרך לבנות בשכירי יום שמשמע שאם רוב העולם ג"כ הוא בקבלנות לא היה אוסר אף בשבת ויר"ט בשביל חשש אורחים ממיעוט מקומות שבונין ע"י שכירי יום, ובדור זה כמדומה שגם ביוראפ ובכרכים דכל העולם שנמצאים שם רובא דרובא של היהודים בונין ע"י קבלן, ואף אם אינו כן הא בכל מדינות אמעריקא שמשם באים רובא דרובא דאורחים בונין כמעט כולם ע"י קבלן ובשביל אולי יש מייעוט אורחים גם ממקומות שבונים ע"י שכירי יום הרי אין לחוש כמו שאינו חושש הנוב"י באם היה דרך רוב מקומות ע"י קבלן לאורחים ממיעוט המקומות שע"י שכירי יום, וא"כ היה שייך להתיר להנוב"י ע"י קבלן במדינות אלו אף בשבת ויר"ט.

ופלא על המ"ב בבאור הלכה שתמה על הנו"ב שלא חש לשיטת הר"ן והביא עוד חמש שיטות שסוברין כהר"ן, שלא קשה כלום דהא הוא ספק דרבנן שהיא לקולא ובפרט שבמספר השיטות שהביא בבאור הלכה שם אף בלא דעת המחבר והרמ"א הם שוין והמתירין הם הפוסקים המכריעין ביותר להוראה כדבריהם שהם הרמב"ם והתוספות והרא"ש והתו"י והרמב"ן והריטב"א שאף בדיני התורה היה לן להכריע כמותם וכ"ש בדברנן ונוסף לזה הרי המחבר והרמ"א הכריעו כן להלכה ודאי אין שייך אף להחמיר נגד הכרעתם בדינא דרבנן, ובכלל השיטות שכתב המ"ב סוברין לאיסור אינם ברורים דהג"א בספ"א דשבת הרי כתב זה בשם הר"י אשר בתוספות מפורש שהוא מחמת שרגילות בשכירי יום ולא מסתבר שיכתוב בשם הר"י דלא כדכתבו התוספות בשמו ומוכרחין לומר דלא נקט כל דבריו ואף שהזכיר היתר דאריסות אין הכרח לומר דרק היתר זה אלא משום דהיתר דאריסות הוא בכל מקום והיתר דקבלנות הוא רק במקום שנוהגין ע"י קבלן לא נקט זה, ואף התוספות בשבת לא הזכירו כל דבריו דהוא הטעם שיש לחוש שיאמרו שכירי יום נינהו שהוא דוקא משום הרגילות בשכירי יום ולכן גם בהג"א שם לא הזכיר זה, וכן שיטת בעה"מ מו"ק ג"כ לא ברור איך הוא סובר ולעומת זה המרדכי בע"ז והאו"ז כתבו כהר"י.

אבל ודאי דלכתחלה יש להחמיר במדינותינו שבעוה"ר מזולתין באיסורי שבת שלא לבנות אף ע"י

Commerce and Shabbos Part I

MELECHES AKUM: NON-JEWISH WORKERS ON SHABBOS

By Rav Yosef Kushner - Dayan at the Bais Havaad and author of *Commerce and Shabbos*

A TRANSCRIPTION OF THE YORUCHA CURRICULUM WEEKLY SHIUR VIDEO

THREE TYPES OF WORKERS:

In regards to the halachos of having a non-Jew do work for you on Shabbos, there are three general categories of workers, each of which will have different rules. These three types of workers are:

1. A "*Sechir Yom*": The basic definition of this type of worker is someone who works by the hour. Thus, a cleaning lady who is paid for each hour she works would be a classic example of a *sechir yom*.
2. A "*Kablan*": Someone who is hired to do a specific job or task and is paid for the completed job.
3. An "*Arus*": Literally, a sharecropper. An agricultural worker who is hired to work a field and is paid a percentage of the crops. Thus, he is, in a sense, a partner in the work. A modern application would be any type of worker who is paid a percentage of the profits as his compensation.

SECHIR YOM:

The *sechir yom* has the most stringent laws in regards to Shabbos of all three types of workers. As we shall see, it is prohibited to have a worker who is paid by the hour do any forbidden work for you on Shabbos.

Moreover, even if a worker is paid a salary, it is still possible that he is a *sechir yom*. For example, if a worker is paid a set amount per week but is expected to work a certain amount of hours, and if he misses some of his hours he must make up the time, it certainly can be argued that he is, in actuality, being paid by the hour. If he is paid \$200 to work for 10 hours a week, and he must work 10 hours to get his pay, he may still be considered an hourly worker, even though he is paid a weekly salary.

In any event, the halacha is clear that a non-Jewish *sechir yom* may not do forbidden work for a Jew on Shabbos because the worker is doing the work for the Jew, not for himself. One might ask, why he is considered to be working for the Jewish employer, when, in fact, it seems like he is working for his pay; in other words, it seems like he is working for his own interests?

In fact, we find this reasoning in a Gemara in Shabbos that says a person's minor child may not put out a fire for him on Shabbos because he is doing this forbidden form of work for his father; therefore, if the father sees the son about to put out the fire, he must stop him. In contrast, the Gemara says that if a non-Jew goes of his own volition to put out the fire, you do not have to stop him because he is doing it for himself i.e. he expects to be compensated, so it is considered as if he is doing it for himself. So why is a *sechir yom* different?

The answer is that a person who is paid by the hour is actually paid for his time and not directly for the work. If, for example, a cleaning lady who is paid by the hour would show up at the door and, for whatever reason, the homeowner cannot find the broom or vacuum to give her and she winds up waiting by the door for half an hour, she will still be paid for that time. It doesn't matter what work she does or how much work she does, she will still be paid the same amount. Thus, the employer is paying to "buy" the worker's time. Now that they "own" the worker's time, they have the right to ask them to do work during that time, but what the worker actually is being paid for is the time, not the work.

Accordingly, when the worker does the forbidden work on Shabbos, they are doing this work for the employer, not for themselves. They are not doing the work for money, since the money they are receiving is for their time, not for their work. Rather, they are doing the work as an agent for the Jewish employer. Although there usually is a rule that a non-Jew cannot be a *shliach*, when it comes to the halachos of Shabbos, the Chochomim enacted a stringency that a non-Jew may not do work as the *shliach* of a Jew. If the non-Jew does such work for a Jew, it is considered as if the Jew did it, which is obviously forbidden.

This means that a *sechir yom* is a perpetual *shliach* of the Jewish employer and may not do any forbidden work for him.

If, on the other hand, the non-Jew does the work of his volition, without being hired by the Jew to do it, he is doing it for himself. Since the Jew does not own his time, the work is being done for his own benefit – in order to earn some compensation – and he is not a *shliach* of the Jew.

WHAT A SECHIR YOM MAY NOT DO:

It should be noted that it is only forbidden to have a *sechir yom* do prohibited work for you on Shabbos. It is permitted to allow them to do work that does not involve any prohibition. Accordingly, it is permitted for a cleaning lady to wash dishes for a Jew on Shabbos, as this does not necessarily involve a forbidden type of work. It is prohibited to ask a cleaning lady to do laundry on Shabbos, as this does involve forbidden work.

Another example of a *sechir yom* would be if someone outsources data entry for his company to workers overseas whom he pays by the hour. These workers are considered to be *sechirai yom* and it would be forbidden to allow them to work for you on Shabbos. [If they are working in a different time zone one should ask a shaila as to when they can or cannot work.]

The Mishnah Berurah discusses a case where a *sechir yom* is hired to do some work during the week but decides on his own to work on Shabbos. An example of this would be if a woman is hired to do some sewing in a Jew's home during the week, and is paid by the hour. She wants to take some of the work home and do it on Shabbos in her house. Another example would be the case of the overseas data entry workers, in a situation where the Jewish employer hires them to work during the week and they decide on their own to do some of the work on Shabbos. If they are being paid by the hour and the employer is aware that they plan on working on Shabbos, he is obligated to stop them. As we said, they are perpetually considered to be his *shliach*; therefore, he may not allow them to work on Shabbos, even if he did not explicitly tell them to do so.

A BUSINESS THAT CANNOT CLOSE ON SHABBOS:

If someone has a business that cannot close on Shabbos – for example, he owns a hotel or some other enterprise in the hospitality field – he must make sure that his workers are not *sechirai yom*. As we shall see in Part 2, a *kablan*, a non-Jewish worker who is paid for a job, rather than by the hour, has more lenient halachos and, in many cases, it is permitted to work on Shabbos.

Therefore, the first thing that the owner of such a business must know is that any workers who are working on Shabbos may not be hired as a *sechir yom* and, instead, should be paid like a *kablan*.

To watch the video or listen to the shiur given by the Dayan, visit:
www.baishavaad.org/yorucha-topics
Or signup to receive them via whatsapp: 732.232.1412

על פי התורה אשר יורוך

Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

MISSION *To facilitate and provide a framework for the frum businessman to gain the in-depth halachic knowledge he needs for contemporary business dealings.*

VISION *Through increased knowledge and guidance, Yorucha will elevate the frum public's adherence to halacha as it pertains to choshen mishpat and standard business practices.*

What

This ambitious project will harness the collective expertise of a team comprised of advanced talmidei chachamim, experienced, seasoned Dayanim, that are well versed in corporate practice and common business norms. Collaborating with a talented group of editors and writers, they have created a syllabus and curriculum of study, with accompanying shiurim and personal guidance.

How

The core curriculum is segmented in modules, and can be learned as an individual self paced; or, participants can join chaburots coordinated by the Bais HaVaad for those that desire group study. Page by page, step by step, the learning will be facilitated with a daily audio "Blatt shiur" guiding the participant through the sources as well as a weekly video shiur presented on each topic by Dayanim that will share fundamental and practical applications of the sugya covered.

Daily practical Q&A applications of the subject matter will be offered alongside through the Business Halacha Daily series.

Why

As participants amass a broad and deep knowledge on an academic level directly from the source – coupled with real life scenarios presented by experienced Dayanim – they will acquire the clarity to determine not only what is a **שאלה**, but, more important - why.

Only through **עמלות בתורה** – understanding the fundamentals of the subject – can one truly appreciate and internalize what defines right and wrong.

Similar to a sofer who, with his intensive knowledge of hilchos safrus, is confident and secure in the propriety of his profession; so, too, businessmen will gain the peace of mind knowing with conviction that they ply their trade *be'emunah uveyosher*.

Summer Break 5781 (Special Edition)

- Tzedaka and Maaser - 8

Tishrei 5782 (Expanded Yom Tov Edition)

- Pruzbul and other Shemitah Topics

Winter 5782 - 1st Semester

- Loans and Guarantees - 2
- Collections and Bankruptcy- 2
- Ribbis Fundamentals - 3
- Heter Iska - 1
- Ribbis by way of Commerce -4

Winter 5782 - 2nd Semester

- Gerama, Garmi, Professional Advice & Malpractice- 4
- Brokerage - 2
- Lashon Harah in Business - 2
- Yichud and Gender Related Practices in the Marketplace -4

Nissan 5782 (Expanded Yom Tov Edition)

- Avoda Zara & Commerce - 4

Summer 5782 - When Things Don't Go As Expected:

- Bais Din - 4
- Peshara and Lifnim Mishuras Hadin - 2
- Arka'os - 2
- Partnership Dissolution - 1
- Employment Termination - 3
- Shabbos & Commerce - 4

PART IV

Industry-Specific & In-Depth Supplemental Tracks

Choshen Mishpat Supplemental Track

- Shomrim and Fiduciaries - 4
- Shluchim and Agents - 4
 - Harsha'a and Power of Attorney
- Mazik, - 4
 - Adam Hamazik
 - Gerama and Garmi
 - Nizkei Bor
 - Mammon Hamazik
- Nizkei Shcheinim - 4
- Hashavas Aveida - 8
- Yerusha - 4
 - Wills and Trusts
 - Trustees and Executors
- Matana -4
 - al mnas lhachzir
 - Aino Mesuyam
 - Matana Temirta
 - Acharecha
- Arvus - 4
- Moda'ah and Lo Sachmod - 4
- Choshen Mishpat Concepts - 8
 - Shibuda D'Reb Nosson
 - Maamid Shloshton
 - Hefker
 - Nehne and Yored
 - Kofin al Midas Sedom

Real Estate Track:

- General Real Estate
- Bar Metzra
- Acquisitions and Ani Hamehapech
- Lo Sachmod
- Brokerage
- Landlord/Tenant
- Zoning Laws
- Rent Control and Evictions
- Fix and Flip
- Administrations and Boards

HealthCare Track:

- Shabbos and Yom Tov
- The Kosher Kitchen and Lifnei Iver
- Foodservice Arrangements
- Partnerships and Ownership Structure
- Ancillary Businesses
- Finance and Ribbis
- Nursing and Housekeeping
- The Halachic Home; Eruv, Mezuzah, Tevilas Keilim, and Medication
- Compliance and Fiduciary
- Hiring and Poaching

- Avodah Zara and Chukas Hagoyim Issues
- End of Life and Other Medical Matters

Finance and Ribbis Track:

- Introduction: Understanding Ribbis
- Ribbis of Non Jews and Mumar
- Foreign Currencies & Commodities: Se'ah Bese'ah Applications
- Corporate Lending & Borrowing
- Credit Unions - Ownership in Ribbis Entities
- Credit Unions: Paying Ribbis by Court Order
- Pesika: Deposits & Price Guarantees
- Tarsha- Paying for Credit & Early Bird Specials
- Arvus & Ribbis: Cosigning on a Non Jew's Loan
- Arvus & Ribbis: Cosigning on a Ribbis Loan
- Differentiating Between Expenses & Interest: Defining the Two
- Ribbis in Partnerships
- Ribbis in Contracts - Capital Calls and Late Fees
- Deal Syndication & the Real Estate Process From Negotiation to Closing
- Ribbis as a Knas: Fines & Penalties
- Purchasing Tax Liens and Mortgage Bundles
- Using a Purchased Item When the Sale was Reversed
- Selling Conditional on Reversing the Sale
- Ribbis Responsibilities of Lawyers, Brokers, and Witnesses
- Review of Ribbis Fundamentals
- Hard Money Loans & Heter Iska - Kulo Pikadon; Chatzi Milve
- Heter Iska- The Approach of Reb Moshe Feinstein
- Heter Iska Klali and Loans Specified to be Al Pi Heter Iska
- Ribbis Mukdemes - Ribbis MeUcheres
- Ribbis Devarim
- Defining Ribbis: Gifts, Favours and Charitable Donations

Core Curriculum

(subject to change)

PART I Business Halacha Fundamentals

Elul 5780

- Dina D'malchusa Dina- 2*
 - › Obligation to Adhere to Civil Law
 - › How Civil Law Impacts Agreements Between Two Parties
- Common Business Practice & Minhag Mevatel Halacha - 2
 - › What Constitutes a Minhag
 - › How Minhag Impacts Employment, Tenancy, Partnerships and Real Estate Deals etc.

Tishrei 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Business and Employment on Chol Hamoed

PART II Setting Up A Kosher Business

Winter 5781

- Introduction to Choshen Mishpat & Business Halacha -1

- Gezel - 3
- Gezel Akum, Ta'os and Mate' Akum -2
- Geneivas Da'as - 1
- Acceptable Marketing - 1
- Halachic Considerations of Corporate Gifting - 1
- Halachos of Employment -4
 - › Backing Out
 - › Where Backing Out Causes a Loss
 - › Working Pro Bono and Hiring Jewish
 - › Obligations of Employer and Employee
- Halachic Deals and Documents - 4
 - › Understanding Asmachta
 - › Agreements and Kinyan Devarim
 - › The Halachic "Agreement Validation" Clause
 - › Non-Competes and Non-Circumvent Agreements
- Partnerships & Corporations - 4
 - › Structuring
 - › Legal Entities and Trusts
 - › Management
 - › Divisions of Profits and Losses

Nissan 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Corporate Chametz - The Issues and the Solutions
- Isurei Hana'ah

PART III Maintaining A Kosher Business

Summer 5781 - Commitments & Kinyanim

- Hasagas Gevul & Competition - 4
 - › Ani Hamehapech
 - › Ma'arufiya
- Kinyanim Expounded - 4
 - › Mechusar Amana
 - › Mi Shepara
 - › Situmta and Kinyanim of the Marketplace
- Ona'ah - 2
- Mekach Ta'os- 3

WEEKLY DEDICATIONS & SAREI ELEF

Mr. & Mrs. Michael Abramson - Los Angeles, CA	Mr. & Mrs. David Yitzchaki - W. Hempstead, NY	R' & Mrs. Shimshon Bienstock - Los Angeles, CA
R' & Mrs. Chaim Gross - Lakewood, NJ	R' & Mrs. Ephraim Ostreicher - Far Rockaway, NY	R' & Mrs. Dovid Bloom - Far Rockaway, NY
R' & Mrs. Saadia Zakarin - Monsey, NY	R' & Mrs. Yaakov Klein - St. Louis, MO	לזכות זיווג הגון בקרוב
אסתר שיינדל בת שולמית ברכה אסתר בת דינה
R' & Mrs. Yudi Hertzberg - Monsey, NY	R' & Mrs. Ari Schwartz - Monsey, NY	R' & Mrs. Tzvi Rieder - Monsey, NY
R' & Mrs. Avrohom Kohn - Jackson, NJ	Mr. & Mrs. Tzvi Meltzer - Kew Gardens, NY	R' & Mrs. Ahron Wolfson - Monsey, NY
Rav & Mrs. Yechiel Becher - Monsey, NY	R' & Mrs. Refoel Rockowsky - Monsey, NY	R' & Mrs. Shumy Reichman, Brooklyn, NY
R' & Mrs. Yossi Wexler - Lido Beach, NY	R' & Mrs. Yossi Bauman - Lido Beach, NY	R' & Mrs. Avi Steinberg - Lido Beach, NY
R' & Mrs. Michael Reiser - Brooklyn, NY	Mr. & Mrs. Steve Milstein - Lido Beach, NY	Mr. & Mrs. Alex Berkovitch - Lido Beach, NY

SPONSOR YORUCHA

*& help disseminate this relevant and engaging platform **for free***

TO THOUSANDS WORLDWIDE!

- Become a Yorucha Founder \$25,000
- Dedicate a Month of Yorucha \$18,000
- Dedicate a Ma'areh Mekomos Booklet \$12,000
- Yorucha Corporate Sponsorship \$10,000
- Ma'areh Mekomos Booklet Distribution \$5,000
- Single Topic Corporate Sponsorship \$2,500
- Sponsor a Week of Yorucha \$1,800
- Sarei Elef \$1,000

Donations can be made payable and sent to:
 Bais HaVaad Halacha Center 105 River Ave. Suite 301 Lakewood NJ 08701
 501c3 Tax EIN# 26-3711474

CURRENT YORUCHA CHABUROS

ATLANTA

Yeshiva Ohr Yisroel
Rabbi Chaim Friedman

BAL HARBOUR, FL

R' Yakov Tzvi Blejer
Rabbi Zelig Privalsky

BALTIMORE

Khal Ahavas Yisroel Tzemach
Tzedek
Rabbi Dovid Heber
Rabbi Mordechai Shuchatowitz
Rabbi Shaul Elchonon Sofer

Baltimore Community Kollel

Rabbi Ahron Muller

BELLE HARBOR, NY

Congregation Bais Yehuda
R' Dovid Semel

BOSTON

Congregation Chai Odom
Rav Dovid Moskovitz

BROOKLYN

Bais Aharon (Felder's)
Rabbi Heshy Wolf

Beis Hamedrash Of Flatbush

Rabbi Tzvi Yaakov Zolty
Rabbi Moshe Arieff

Flatbush Park Jewish Center

Rabbi Eli Moskovitz
Rabbi Yisroel Perelson

Magen Avraham

Rabbi Duvi Bensoussan
Rabbi Eliezer Elbaz

Yad Yosef Torah Center

Rabbi Eddie Kassin

CATSKILL REGION

Tamarack Hills - Ellenville
Rav Dovid Grossman

CHICAGO

Agudas Yisroel of
West Rogers Park
Rabbi Moshe Scheinberg

Bais Medrash Mikor Hachaim

Rabbi Mordechai Raizman

Shaarei Tzedek Mishkan Yair Rabbi

Reuven Gross
Rabbi Yishai Broner

CINCINNATI

Cincinnati Community Kollel
Rav Meir Minster

CLEVELAND

Beis Doniel
Rabbi Dovid Aron Gross

DALLAS

Congregation Toras Chaim
Rabbi Yaakov Rich

DETROIT

Lakewood Kollel
Rabbi Boruch Miller
R' Eli Blumenkehl

FAIRLAWN

Rabbi David Pardo

FAR ROCKAWAY

Khal Zichron Moshe Dov
Rabbi Ahron Stein

Sulitzer Bais Medrash

Rabbi Avrohom Hartman

GATESHEAD, UK

Rabbi Dov Oppenheimer

GIBRALTAR

Massias Hall
Rabbi Rafi Bitan

JACKSON

Khal East Veterans
Rabbi Baruch Issac

HOUSTON

Meyerland Minyan
Rabbi Menachem Bressler
Rabbi Shea Lazenga

LAKWOOD

Bais HaVaad
Rav Dovid Grossman

Bais Medrash Ohev Yisroel

Dayan Shmuel Honigwachs
Reb Shaya Ellinson

Bais Medrash of Chestnut

Rabbi Yosef Greenfeld

Bernath and Rosenberg

Rav Baruch Fried
R' Yossi Schuck

Bitbean

Rabbi Aryeh Caplan
R' Ephraim Arnstein

Clearstream Chabura

Rabbi Yosef Fund
R' Yitzzy Rosenbaum

Kehal Nachlas Yaakov

Rabbi Mayer Boruch Turin

Kehilas Heartstone

Rabbi Zecharia Wiesenfeld
Rabbi Avrohom Ellman

Madison Executive Offices

Rabbi Doniel Dombroff

Minyan Avreichim Sefaradi

Rav Ariel Ovadia

The Shul at The Woods

Rabbi Chaim Yehoshua Schorr

Yeshiva Heichal Hatalmud

Rabbi Mordechai Horowitz
Rabbi Zvi Basch

LAWRENCE

Greater Five Towns
Chaburah (In Formation)

Yeshiva Gedolah Ateres Yaakov

Rabbi Yisroel Gold

LOS ANGELES

Bait Aaron Torah
Outreach Center
Rabbi Moshe Nourollah
R' Avraham Hirshberg

Kollel of LA

Rabbi Zalmen Frager

LIDO BEACH

Lido Beach Synagogue
Reb Yakov Lowinger

MARGATE

Young Isreal of Margate NJ
Rabbi Yankey Orimland

MINNEAPOLIS

Minneapolis Kollel
Rabbi Maeier Kutoff
Rabbi Binyomin Stoll

Yeshiva of Minneapolis

Rabbi Binyomin Stoll

MONSEY

Brisker Kollel
Rabbi Michoel Illes

Congregation Torah Utfila

Rabbi Moshe Langer

Haverstraw Community Chabura

Rabbi Tzvi Rubin

Khal Chaye Avraham

Rav Yechezkel Spitzer
Rabbi Eli Moskovitz

Monsey Night Kollel

Rabbi Yisroel Sapirstein
Reb Shimon Marlin

Zichron Yakov

Rabbi Yehuda Russack
R' Simcha Levi

NEW HAVEN

Kollel of New Haven
Rabbi Menachem Prescott

PHILADELPHIA

Philadelphia Community Kollel
Rabbi Yosef Prupas
Rabbi Yaakov Baum

QUEENS

Congregation Ohr
Bechor Halevi
Rabbi Chaim Schwartz

House of Torah

Rabbi Yosef Mosheyev
Rabbi Abo Zavulunov

RIVERDALE

Riverdale Kollel
Rabbi Michoel Ghermezian

SAN FRANCISCO

San Francisco Chabura
Rabbi Dan Tobali

SOUTH BEND

Midwest Torah Center
Rabbi Doron Lazarus
R' Simon Springer

ST. LOUIS

St. Louis Chabura
Rabbi Eliyahu Chaim Goldstone
Reb Yaakov Klein

STATEN ISLAND

Kehilas Niles
Rabbi Dovid Waldman

TORONTO

Kollel Ohel Yom Tov
Rabbi Chesky Weiss

THORNHILL

Ateres Mordechai
Thornhill Kollel
Rabbi Yosef Rothbart

Kollel Ohr Yosef

Rabbi Eli Kohananoo

WATERBURY

Yeshiva Ateres Shmuel
Rabbi Bernstein

WEST HEMPSTEAD

Beis Medrash of
West Hempstead
Rabbi Dov Greer

Young Israel of W. Hempstead

Reb David Felt
Reb Aaron Gershonowitz

WOODMERE

Aish Kodesh
Rabbi Yoni Levin

Kehillas Bnai Hayeshivos

Rabbi Shmuel Witkin

TO CREATE OR JOIN CHABURA CONTACT US

 732.232.1412

 888.485.VAAD(8223) #302

 yorucha@baishavaad.org

 baishavaad.org/yorucha

JOIN THE YORUCHA INITIATIVE!

 888.485.VAAD(8223) #303

 yorucha@baishavaad.org

 baishavaad.org/yorucha

3 WAYS TO JOIN:

AS AN INDIVIDUAL

Join the national Yorucha chabura together!

Tap into the physical or digital resources via hard copies, web, email and/or whatsapp.

Connect with Bais HaVaad Dayanim and Poskim for any questions you may have, as well as arranging study sessions with a Dayan, setting up a chavrusa, and more.

AS A COMMUNITY

Set up or join a community or shul chabura

Reach out to organize a choshen mishpat chabura in your own shul.

AS A BUSINESS

Set up a Board Room Bais Medrash in your business

Mincha Learning In just 5 minutes a day, before or after Mincha, you can learn short, practical and insightful Business Halachos.

Weekly Lunch & Learn Join a deeper dive into the background of the halachos by understanding the sugya behind the halachos as well.

CURRENT CHABUROS

Baltimore • Belle Harbor • Boston • Brooklyn • Catskills • Chicago • Cincinnati • Cleveland • Dallas • Detroit • Fairlawn • Far Rockaway
Gateshead, UK • Gibraltar • Houston • Jackson • Lakewood • Lawrence • Los Angeles • Lido Beach • Margate • Minneapolis • Monsey
Passaic • Philadelphia • Queens • Riverdale • St. Louis • Staten Island • Toronto • Waterbury • W. Hempstead • Woodmere